
Frétt:	Landsfundur Samtaka um kvennalista	Dags:	10.11.1995
Miðill:	Sjónvarpið 20:00	Lengd:	0:28
Fréttamaður:	Þulur	Handrit:	G.M.

5

Landsfundur Samtaka um kvennalista var settur í Nesbúð að Nesjavöllum fyrir stundu. Yfirschrift fundarins er "Kvennapólítík hvað nú?". Á landsfundinum verður m.a. rætt um hvernig kvennapólítík er best borgið og um nýjar áróðursleiðir. Þá verða ræddar tillögur um breytingar á útskiptareglu Kvennalistans og starfsreglum þingfloks og tillaga um fjölgun í framkvæmdaráði. Landsfundinum lýkur síðdegis á sunnudag.

Frétt:	Landsfundur Kvennalistans	Dags:	11.11.1995
Miðill:	Ríkisútvarpið, Fréttauki á laugardegi	Lengd:	5:30
Fréttamaður:	Valgerður Jóhannsdóttir	Handrit:	G.B.

Á Nesjavöllum stendur yfir landsfundur Kvennalistans. Valgerður Jóhannsdóttir, fréttamaður, fylgist með fundinum. Það hafa verið líflegar umræður í morgun, um hvað hafa þær snúist?

- 5 Valgerður Jóhannsdóttir: Umræðurnar hér í morgun hafa fyrst og fremst snúist um stöðu og framtíð Kvennalistans og kennabaráttu og það verður að segja eins og er að það er mjög óvenjulegt að helsta umræðuefni á landsfundi stjórnmálaflokkss sé spurningin um hvort það eigi að leggja flokkinn niður en þannig hefur það nú reyndar verið í morgun. Brynhildur Flovenz, landsfundarfulltrúi sem var ein fjögurra kennna sem flutti hérna framsögu í morgun, hún hefur efasemdir um að þessi framboðsleið sem að farin hefur verið, sérframboð kennna sem gjarnan er kölluð leiðin að sigra kerfið innanfrá í gegnum pólitík að hún sé að renna sitt skeið á enda og Brynhildur varpaði því reyndar fram að þörfin fyrir öflugar kvenfrelsiskonur væri núna mest á vinnumarkaðinum. Hún sæi fyrir sér öfluga kennahreyfingu sem að fyrst og fremst helgaði sig baráttunni á vinnumarkaði. Nú hún spurði hvað þá með okkur, hvað verður um Kvennalistann og svaraði því sjálf til að Kvennalistinn ætti sér ekkert sjálfstætt líf heldur væru samtökin bara fyrir konurnar sem í þeim starfa og ef að þessar konur finndu sér annan og betri farveg að þá væri engin eftirsjá í því en hins vegar væru vissulega mörg praktísk vandamál sem fylgdu því að leggja niður flokk. Það mætti til dæmis spryja sig hvað þá með þær konur sem að vilja vinna áfram að kvennapólítík á þingi eða í sveitarstjórnum og geta ekki hugsað sér að ganga í aðra flokka, það væri vitanlega ekki hægt að skilja þær bara eftir í einhverju tómarúmi. Þetta væri ekkert einfalt mál en eins og Brynhildur sagði hver sagði að lífið ætti að vera einfalt og hún vill að á þessum landsfundi þá ræði kennalistakonur um það af fullri hreinskilni og í einhverjum takt við þann raunveruleika sem að blasir við kennabaráttunni hvort að þessi leið, sem að Kvennalistinn hefur farið undanfarin 14 ár, 13 ár, sé endilega sú besta.

Fréttamaður: Valgerður heldur þú að líkurnar á því að Kvennalistinn bjóði ekki oftar fram hafi aukist?

- 35 Valgerður: Það er nú kannski svolítið erfitt að svara því. Kristín Ástgeirs dóttir sagði hér í morgun að það væru fjórir möguleikar í þessari stöðu og það væri sem sagt að halda áfram bara og halda sínu striki og vinna eins vel og hægt væri á kjörtímabilinu, bjóða síðan fram 1999 og taka þeim niðurstöðum sem þá yrðu, hugsanlega sigur eða að fylgi Kvennalistans fjari einfaldlega út og annar möguleiki væri sem

LJÓSVAKAHANDRIT

-
- 40 sagt sá að segja skilið við framboðsleiðina, breyta starfinu og snúa sér
að öðrum baráttuleiðum. Nú síðan að opna Kvennalistann fyrir körlum.
Karlar hafa að vísu getað starfað með Kvennalistanum en ekki boðið
sig fram fyrir listann og það er eitt af því sem að verður væntanlega
rætt hér hvort að eigi að breyta því. Nú og fjórði möguleikinn er að
45 einhvers konar samvinna eða sameining við önnur stjórnsmálaöfl eins
og þú veist það er mikið verið að ræða sameiningu á vinstri vængnum
og Kristín sagði að þær væru mjög gjarnan og mikið spurðar, þingkonur
Kvennalistans, um afstöðu þeirra til þessa og landsfundurinn yrði að
50 gefa einhverkonar vísbendingu um hvert Kvennalistakonur vildu stefna
í þeim efnum.
- Fréttamaður: Þannig að það er ekki von á því að það verði tekin
afgerandi ákvörðun um framtíði Kvennalistans nú um helgina?
- Valgerður: Nei ég á ekki von á því og miðað við hljóðið í flestum þeim
konum sem að töluðu hér í morgun þá er afar ólíklegt að Kvennalistinn
55 verði lagður niður en hins vegar er nú rétt að geta þess að yfirlýsing
Kristínar eða ummæli hennar um að næsta verkefni í kvennabaráttu
væru forsetakosningarnar í júní á næsta ári, hún hefur ja vakið mikinn
óróa held ég að sé óhætt að segja á landsfundinum því að það eru
60 margar konur hér sem ég hef talað við sem eru mjög ósáttar við þessa
yfirlýsing Kristínar og telja að í rauninni sé búið að eyðileggja ja til
dæmis möguleika Guðrúnar Agnarsdóttur með því að tengja
Kvennalistann beint við forsetakosningar þannig að svona hér á
göngum og í matarhlíði þá var mikill urgur í mörgum konum út af þessu
máli.
- 65 Fréttamaður: En þá látum við þessu lokið frá Nesjavöllum. Valgerður
þakka þér fyrir.

Frétt: Landsfundur
Miðill: Bylgjan 12:00
Fréttamaður: Katrín Baldursdóttir

Dags: 11.11.1995
Lengd: 1:50
Handrit: G.B.

Hugsanlegt er talið að Kvennalistinn bjóði ekki fram í næstu kosningum. Framtíð Kvennalistans er nú til umræðu á Landsfundi Samtakanna sem nú stendur yfir og er ein hugmyndin sú að beina kröftunum í annað framboð til dæmis baráttunni fyrir betri launum kvenna.

Landsfundur kvennalistans er haldinn í Nesbúð á Nesjavöllum. Að sögn Önnu Ólafsdóttur Björnsson, fyrrverandi þingkonu Kvennalistans. Er glímt við erfiðar spurningar er varða framtíð samtakanna. Á að bjóða fram með öðrum flokkum, á að bjóða körlum inngöngu eða halda öllu í sama farinu.

Anna Ólafsdóttir Björnsson, Kvennalistanum: *Það hefur líka verið rætt hvort að Kvennalistinn ætti að halda áfram í einhverri breyttri mynd til dæmis með því að bjóða ekki fram næst og sjá hvað setur og einbeita sér að til dæmis launabaráttunni og sliku á einhverjum öðrum vettvangi og þessar hugmyndir eru allar í loftinu og ég held að þessi umræða sé rétt að byrja.*

Segir Anna sem hætti á þingi í vor vegna útskiptareglu samtakanna. Hún segir að nú standi yfir mjög fjörugar umræður um framtíðina og að sitt sýnist hverjum. Hún segist ekki geta sagt til um það hvort endanleg niðurstaða fáist á þessum landsfundi en honum lýkur síðdegis á morgun. Eitt af dagskráratriðum landsfundarins í morgun var leikfimi undir heitinu Vaknað og teygt úr sér.

Anna Ólafsdóttir Björnsson: *Það fóru nú einhverjir út í potta og fleira svoleiðis en leikfimiæfingarnar eru nú enn sem komið er ekki mjög skipulegar eins og stundum hefur verið hjá okkur.*

Anna segir að líklega muni fleiri mæta að fundi loknum upp úr klukkan sex en þá er dagskráliður með heitinu Heitir pottar, heitir lækir og hvíld.

Frétt:	Landsfundur	Dags:	11.11.1995
Miðill:	Ríkisútvarpið hádegisfréttir	Lengd:	3:30
Fréttamaður:	Valgerður Jóhannsdóttir	Handrit:	G.B.

Skiptar skoðanir eru á Landsfundi kvennalistans á Nesjavöllum um hvort halda á áfram með sérframboð kvenna til Alþingis og sveitarstjórna.

- 5 Kvennalistinn hefur verið í stjórnarandstöðu í 13 ár og útlit fyrir að hann verði það a.m.k. næstu fjögur árin. Samtökin töpuðu verulegu fylgi í síðustu kosningum og hafa ekki bætt stöðu sína síðan ef marka má skoðanakannanir. Kvennalistinn stendur frammi fyrir fjórum valkostum var sagt á landsfundinum hér í morgun að halda áfram eins og ekkert hafi í skorist og taka því sem að höndum ber í kosningum 1999, að hætta sérframboði og finna kvennabaráttu nýjan vettvang. Að hleypa karlmönnum inn í samtökin eða fara í sameiningu eða samstarf við aðra flokka. Kvennalistinn hefur áhrif stundum en engin völd sagði Brynhildur Flóvens, landsfundarfulltrúi en hún heldur því fram að framboðsleiðin hafi runnið sitt skeið á enda sem tæki í kvennabaráttu. En ef marka má umræðuna hér í morgun eru fæstar konurnar á því að leggja eigi kvennalistann niður. Hins vegar verði að endurskoða baráttuaðferðirnar og virðist samfylking með öðrum og að opna samtökin fyrir körlum eiga sér meiri hljómgrunn heldur en að leggja samtökin niður. Athygli vakti að Kristín Ástgeirs dóttir lýsti yfir að næsta stóra verkefnið í kvennabaráttu væri forsetakosningarnar að ári. Hún segir að hópur kvenna sé að vinna að því að fá konu í framboð og að landsfundurinn verði að taka afstöðu til þess hvað Kvennalistinn vill gera í því.
- 20 Kristín Ástgeirs dóttir, Kvennalista: Ja ég á náttúrulega fyrst og fremst við það að við viljum sjá konu áfram í embætti forseta. Það voru þrír karlmenn forsetar áður en Vigdís Finnbogadóttir var kjörin og við teljum að það að Vigdís hafi verið forseti hafi haft ákaflega mikla þýðingu og þess vegna mikilvægt að fá góða konu í framboð. Það hins vegar getur verið hættulegt að dreifa kröftunum. Nú þetta er bara það eru bara rétt að byrja umræður og auðvitað ætlar Kvennalistinn sem slíkur ekki að vera einhver adili að forsetaframboði heldur fyrst og fremst bara við sem konur. Við viljum sjá konu áfram í þessu embætti.
- 25 Valgerður Jóhannsdóttir: Nú hefur nafn Guðrúnar Agnarsdóttur stundum verið nefnt. Er það hún sem að verið er að hugsa um?
- 30 Kristín Ástgeirs dóttir: Það hafa mörg nöfn verið nefnd en eins og ég segi umræðan er rétt að byrja og það verður bara að koma í ljós hvaða konur eða kona gefur kost á sér.

LJÓSVAKAHANDRIT

40 *Valgerður: Nú var rætt hér á fundinum í morgun að konur hefðu gjarnan áhrif en engin völd og það er gjarnan talað þannig um forsetaembættið að sá sem er forseti hann hefur áhrif en engin völd. Af hverju að sækjast sérstaklega eftir þessu?*

45 *Kristín Ástgeirs dóttir: Forsetaembættið er að mínum dómi og hefur verið mjög mikilvægt sem fyrirmynnd. Það hefur haft mikla þýðingu fyrir Ísland að sjá konu í þessu embætti og það hefur haft mjög mikla þýðingu fyrir ja allar konur og ekki síst kannski ungar konur og litlu börnin að sjá konu sem forseta og því má gjarnan halda áfram.*

Frétt:	Forsetaframboð á landsfundi	Dags:	11.11.1995
Miðill:	Ríkisútvarpið 19:00	Lengd:	3:00
Fréttamaður:	Valgerður Jóhannsdóttir	Handrit:	G.B.

Orð Kristínar Ástgeirs dóttur, þingkonu Kvennalistans um að forsetakosningar næsta sumar séu stærsta verkefnið í kvennabaráttu framundan hafa valdið ólgu meðal fulltrúa á landsfundi samtakanna í dag.

Kristín Ástgeirs dóttir, Kvennalistanum: *Ég veit um það að það er þegar kominn af stað hópur kvenna sem að er farinn að ræða saman í þeim tilgangi að leita að frambjóðanda sem konur gætu komið sér saman um og þetta er náttúrulega næsta stóra verkefnið í íslenskri kvennabaráttu.*

Og sem að við þurfum auðvitað að sinna. Þannig að mér finnst að við þurfum svoltið að ræða það hér, ég veit ekki hvort við eigm að gera það fyrst og fremst utan dagskrár en við þurfum að ræða það hvernig við og hvað við viljum gera í þeim málum.

Pessi orð Kristínar og viðtal við hana í hádegisfréttum Útvarps fóru mjög fyrir brjóstið á mörgum konum á landsfundi Kvennalistans í dag. Þeim finnst það ekki í verkahring samtakanna að ræða forsetaframboð og að ger það á landsfundi geti skaðað mjög möguleika þeirra kvenna sem kunna að hafa áhuga á að bjóða sig fram. Kristín leggur reyndar áherslu á að hún hafi ekki verið að tala um að Kvennalistinn beitti sér fyrir framboði til forseta þó málið væri rætt á fundinum. Guðrún Agnarsdóttir, sem sjálf hefur verið orðuð við framboð, segir að forsetakosningar séu ekki brýnasta verkefnið í kvennabaráttu í dag. Og það sé alls ekki Kvennalistans að skipta sér af þeim.

Guðrún Agnarsdóttir: *Eins og kom fram í umræðunum hér í dag þá var margt fleira rætt heldur en þetta. Og ég tel eins og margar aðrar konur hér á landsfundinum og reyndar Kristín Ástgeirs dóttir líka að það hljóti að vera verkefni Kvennalistans sem að blasir við eins og áður að finna enn á ný betri og virkari leiðir til þess að rétta hlut kvenna og annarra sem að minna mega sín eða standa höllum fæti í samféluginu. Það hefur alltaf verið verkefni Kvennalistans og það hlýtur að vera það áfram og verður það áfram.*

Valgerður: Og ekki verkefni Kvennalistans og ekki það brýnasta í kvennabaráttu að koma konu aftur í embætti forseta.

Guðrún Agnarsdóttir: *Í fyrsta lagi þá held ég að framboð til forseta eigi alls ekki að tengjast stjórnmálahreyfingu en hins vegar þá er bæði eðlilegt og sjálf sagt að konur eigi jafnan aðgang og karlar að því embætti eins og öllum öðrum embættum en það er ekki brýnasta verkefni kvennabaráttunnar í minum huga. Alls ekki. Enda held ég að*

LJÓSVAKAHANDRIT

40

*íslenska þjóðin hún kemur til með að velja sér forseta eins og henni
sýnist og lætur engan segja sér fyrir verkum með það.*

Frétt:	Landsfundur Kvænnalistans	Dags:	11.11.1995
Miðill:	Stöð 2 19:19	Lengd:	2:20
Fréttamaður:	Eggert Skúlason	Handrit:	E.B.

Svo getur farið að Kvænnalistinn bjóði ekki fram í næstu alþingiskosningum. Á landsfundi Kvænnalistans hafa komið fram hugmyndir um að hækta framboði, hleypa karlmönnum inn í flokkinn eða taka upp einhvers konar samstarf við aðra flokka.

Um sextíu fulltrúar sækja landsfundinn sem haldinn er á Nesjavöllum. Kosningaúrslit í síðustu alþingiskosningum voru áfall fyrir Kvænnalistann þegar einungis 3 þingmenn náðu kjöri. Skoðanakannanir benda til þess að fylgi flokksins sé hverfandi. Stóra málið á þessum landsfundi er hvernig á að haga framboðsmálum Kvænnalistans í framtíðinni. Það eru mjög skiptar skoðanir um þetta mál og margar leiðir hafa verið nefndar til sögunnar. Rætt er um að opna samtökum fyrir karlmönnum, taka upp samstarf við aðra flokka eða hreinlega hækta framboði og snúa sér að öðrum baráttuaðferðum.

Brynhildur Flóvenz: Það er hægt að hugsa sér leið að ganga til samstarfs við aðra flokka og það er hægt að hugsa sér að hækta með Kvænnalistann sem ég held að sé almennt ekki vilji fyrir.

Eggert Skúlason: En þið standið náttúrlega frammi fyrir mjög erfiðum kosningaúrslitum í síðustu alþingiskosningum þar sem kannski hreinlega er hægt að segja að þessari aðferð hafi verið hafnað.

Anna Ólafsdóttir Björnsson: Í bili, kannski, en það er nú reyndar of djúpt í árinni tekið að segja að henni hafi verið hafnað en það voru færri en áður sem fundu sig í þessari leið.

Sigrún Stefánsdóttir, Norðurland eystra: Ég tel að við eигum að bjóða fram aftur en ég er ekki með það samt á hreinu hvort við eígum að bjóða fram sér eða í samstarfi við aðra.

Eggert: Kemur til greina hreinlega að hækta að bjóða fram og fara einhverjar aðrar leiðir?

Dóra Hlín Ingólfssdóttir, Reykjanes: Það kæmi alveg til greina eins og hvað annað, það virðist allt opið hjá okkur núna.

Kristín Ástgeirs dóttir, þingmaður, nefndi það í ræðu sinni hér í morgun að forsetakosningar væru framundan og þar væri verk að vinna fyrir konur. Það eru ekki allar sammála því.

Brynhildur Flóvenz: Mér finnst af og frá að næsta forgangsmál okkar sé forsetaframboð. Vitanlega yrði ég afskaplega ánægð ef kona yrði forseti áfram, það er ekki nokkur spurning en það er ekki forgangsmál í mínum

LJÓSVAKAHANDRIT

huga í kvennabaráttu. Forgangsmálið í kvennabaráttunni núna er fyrst og síðast á vinnumarkaðnum.

Frétt:	Forsetaframboð á landsfundi	Dags:	11.11.1995
Miðill:	Sjónvarpið 20:00	Lengd:	3:15
Fréttamaður:	Þróstur Emilsson	Handrit:	G.B.

Næsta stórverkefni í íslenskri kvennapólítík er að fylkja sér saman um konu í framboð til forseta sagði Kristín Ástgeirsdóttir, þingmaður Kvennalista, á aðalfundi samtakanna í morgun. Skiptar skoðanir eru um sérframboð kvenna fyrir næstu kosningar.

5 Kvennapólítík hvað nú? er yfirskrift landsfundar Samtaka um kvennalista sem haldinn er hér í Nesbúð að Nesjavöllum. Og það var einmitt framtíðin sem landsfundarkonur ræddu í morgun.

10 Stjórnarandstaða í 13 ár í landsmálapólítík. Tap í síðustu Aþingiskosningum, þriggja kvenna þingflokkur. Einangrað sveitarstjórnarstarf og dauflegt innra starf sýna að eitthvað mikið er að. Svona skilgreindi Kristín Ástgeirsdóttir stöðu Kvennalistans í dag. Hún sagði samtökin hafa úr fjórum kostum að velja auk þess að leggja samtökin niður: Að halda starfinu óbreyttu áfram, segja skilið við framboðsleiðina, breyta starfinu og snúa sér að öðrum baráttuleiðum. 15 Opna Kvennalistann fyrir körlum en halda áfram sterkum feminískum áherslum og loks að vinna að sameiningu eða samstarfi við önnur stjórnþálaöfl.

20 Kristín Ástgeirsdóttir, alþingismaður: *Ég hef svona vissar efasemdir um það að framboðsleiðin, þessa sérstaka framboðsleið kvenna muni skila mikið meiri árangri þannig að mér finnst alveg koma til greina að fara aðrar leiðir í kvennabaráttu að Kvennalistinn verði til en að hann fari aðrar leiðir. Ég vil nú ekki svara því nákvæmara en það.*

25 Steinunn V. Óskarsdóttir, borgarfulltrúi: *Það sem að við erum að segja á fullt erindi inn í íslensk stjórnþálaöflum en ég er þeirrar skoðunar nú að við þurum kannski að einbeita okkur að því að finna nýjar leiðir. Þá hef ég verið fylgjandi því að konur skoði sameiginlegt framboð.*

30 Skiptar skoðanir eru um sérframboð kvenna og telja margir að sú leið hafi runnið sitt skeið. Ekki vegna þess að leiðin sé svo slæm heldur útiloki hún kannski aðrar leiðir.

35 Brynhildur Flovenz, lögfræðingur Jafnréttisráðs: *Nú finnst mér einfaldlega tími til kominn að leggja meiri áherslu á vinnumarkaðinn. Ég vildi gjarnan sjá öflug samtök kvenna á vinnumarkaði einhvers konar og... Þetta þarf auðvitað ekkert að útiloka hvort annað því það getur vel verið að það sé hægt að halda áfram á tveimur vígstöðvum bæði á vinnumarkaði og inni á þingi. Mér finnst bara skipta máli að við hugsum alltaf er þetta, þessi leið er hún rétt að því markmiði sem við ætlum að ná sem er kvenfrelsi og jafnrétti.*

LJÓSVAKAHANDRIT

40 Kristín Ástgeirsdóttir, sagði í ræðu sinni að stærsta verkefnið í íslenskri kvennapólítík væri að fylkja sér um konu í framboð til forseta.

45 Brynhildur Flovenz: *Ég tel að það sé afar mikilvægt að við fáum áfram konu sem forseta Íslands. Það hefur haft mikla þýðingu fyrir Ísland og það er mjög mikilvægt að konur gegni æðstu embættum í samféluginu. Við erum fyrirmynnd annarra þjóða í þeim efnunum líka og ég vona að það takist að fá mjög breiða samstöðu kvenna og annarra þeirra sem að vilja styðja væntanlega frambjóðenda til þess að hún nái kjöri.*

50 Breiður hópur kvenna vinnur nú að framboðinu að sögn Kristínar. Landsfurndi Samtaka um kvennalista lýkur á morgun og verður þá meðal annars samþykkt stjórnmálaáætlun og tekin afstaða til tillagna um breytingar á útskiptareglunni.

Frétt: Landsfundur
Miðill: Bylgjan 12:00
Fréttamaður: Katrín Baldursdóttir

Dags: 12.11.1995
Lengd: 2:40
Handrit: G.B.

Kvennalistinn ákvað á landsfundi sínum í morgun að breyta ekki útskiptareglunni svokölluðu. Margir landsfundarfulltrúar höfðu gert ráð fyrir að sú breyting yrði samþykkt á fundinum þar sem hörð gagnrýni hefur komið fram á að konur sem hefðu aflað sér reynslu á þingi þyrftu þá að hverfa þaðan. Kristín Halldórsdóttir, þingkona Kvennalistans, gerir ekki ráð fyrir að ákvarðanir um framtíð Kvennalistans verði teknar á landsfundinum sem lýkur í dag.

Miklar deilur hafa verið á landsfundinum um það hver framtíð Kvennalistans eigi að vera. Fulltrúar á fundinum hafa hins vegar ekki getað komið sér saman um þetta mál og því mun umræðan halda áfram. Það er því enn ekki ljóst hvort Kvennalistinn muni bjóða fram í næstu kosningum, hvort karlmönnum verði boðin innganga, hvort boðið verði fram með öðrum eða hvað verður. Fulltrúar á þinginu gátu þó komið sér saman um að breyta ekki útskiptareglunni þrátt fyrir að mikil andstaða hafi verið við þá reglu.

Kristín Halldórsdóttir, Kvennalistanum: Það bara kom í ljós að það var ekki áhugi fyrir breytingum í þeim öngum sem höfðu tekið málið fyrir. Meiri hluti þeirra hafði samþykkt eða ákveðið það að það væri ekki ástæða til að breyta þessari reglu.

Kristín Halldórsdóttir sem verið hefur virk innan Kvennalistans frá stofnun hans og fylgst með þeirri þróun sem þar hefur orðið segist ekki vita hvert framhaldið verður eða með öðrum orðum hver framtíð Kvennalistans verður. Hún segir þó að það sé ekki mikill áhugi á hugmyndinni um að hleypa körlunum inn. En hver er að hennar mati farsælasta leiðin fyrir Kvennalistann?

Kristín Halldórsdóttir: Ég er ekki búin að mynda mér ákveðna skoðun á því hvað sé besta leiðin. Ég...

Katrín Baldursdóttir: Ertu opin fyrir öllum möguleikum?

Kristín Halldórsdóttir: Já já ég er sannfærð sjálf um erindi og hlutverk Kvennalistans en það þýðir náttúrulega ekkert að kannski standa á því eins og hundur á roði ef að kjósendur eru ekki sammála og við verðum að ræða okkur fram úr þessu og komast að einhverri niðurstöðu en svo auðvitað að þora að taka áhættu og það hefur Kvennalistinn svo sannarlega gert. Þetta hefur verið að mínu mati ja djarfasta tilraun til þess að stokka upp í íslenskum stjórnmálum.

Frétt: Landsfundur Kvennalistans
Miðill: Ríkisútvarpið hádegisfréttir
Fréttamaður: Valgerður Jóhannsdóttir

Dags: 12.11.1995
Lengd: 1:30
Handrit: G.B.

Meirihlutinn á landsfundi Kvennalistans virðist andvígur því að bjóða fram með öðrum flokkum í næstu þingkosningum líkt og gert var í borgarstjórnarkosningunum.

- 5 Á landsfundinum í morgun var rætt um útskiptareglur Kvennalistans, starfsreglur þingflokkssins og fleira en það var greinilegt að konunum fannst til lítils að ræða hvort þingkonur ættu að sitja tvö eða fleiri kjörtímabil á meðan óvissa ríkti um hvort Kvennalistinn yrði til í númerandi mynd út þetta kjörtímabil. Það eru mjög skiptar skoðanir um það hér á fundinum hvernig eigi að halda starfi samtakanna áfram.
- 10 Fáar ef nokkrar konur vilja beinlínis leggja Kvennalistann niður en konurnar skiptast nokkuð í tvö horn um framhaldið. Meirihluti þeirra virðist andvígur sameiningu eða samstarf við aðra flokka líkt og í borgarstjórn Reykjavíkur. Þær vilja heldur efla Kvennalistann og láta
- 15 svo á það reyna í næstu þingkosningum hvort framboðsleiðin eigi framtíð fyrir sér. Hins vegar er hópur kvenna einkum úr Reykjavíkurlistanum sem vill samstarf við aðra flokka. Steinunn V. Óskarsdóttir, borgarfulltrúi sagði í umræðunum í gær að reynslan af R-listanum væri mjög góð og Kvennalistinn ætti að hafa frumkvæði að svipuðu samstarfi á landsvísu. Ekki verður tekin nein endanleg afstaða í þessu á landsfundinum en honum lýkur í dag. Framtíð Kvennalistans verður því áfram í talsverðri óvissu.
- 20

Frétt:	Ágreiningur innan Kvennalistans.	Dags:	12.11.1995
Miðill:	Ríkisútvapnið 19:00.	Lengd:	2.55.
Fréttamaður:	Valgerður Jóhannsdóttir.	Handrit:	P.S.

5

Verulegur ágreiningur er innan Kvennalistans um framtíð samtakanna og hvort bjóða á fram í eigin nafni í næstu kosningum eða í samstarfi við aðra flokka. Engin niðurstaða varð á stormasönum landsfundi, sem lauk í dag, önnur en sú að halda umræðunni áfram.

10

Það var tekist hastarlega á í málefnahópum á landsfundinum í gær en engin formleg afstaða tekin né sampykkt gerð. Undir lok fundarins blosaði ágreiningurinn svo upp aftur. Sumar kvennanna voru afar ósáttar við að slíta fundinum án þess að hafa fengið sæmilega skýrar línur. Það á meðal var Elín G. Ólafsdóttir sem sagði fylgi Kvennalistans sífellt fara minnkandi og við svo búið mætti ekki standa.

15

Elín G. Ólafsdóttir, Kvennalista: Ég vil, ég er ein af þeim sem nenni ekki að hanga lengur í lausu lofti og það getur vel verið að konur úti á landi séu alveg með það á hreinu að það sé ekkert að því að Kvennalistinn bjóða áfram einn og sér í eigin nafni til sveitarstjórna eftir 3 ár og til Alþingis eftir 3 1/2 ár. Mér finnst það ekki liggja alveg ljóst fyrir.

20

Guðrún Magnúsdóttir og fleiri konur af landsbyggðinni töldu að hér væri fyrst og fremst á ferðinni ágreiningur innan Reykjavíkuranga samtakanna.

25

Guðrún Magnúsdóttir, Kvennalista: Mér finnst umræðan hafa markast allt og mikið af einhverjum ágreiningsmálum í Reykjavíkuranga og ég verð að segja það eins og er að ég er mjög óánægð með að þær skuli ekki hafa unnið heimavinnuna sína áður en þær komu hingað. Ég hefði viljað sjá allt aðra umræðu í gangi hérna. Ég hefði viljað, það var alla vega minn skilningur í gær eftir hópstarfið að það væri meirihluti fyrir því að efla Kvennalistann og halda áfram starfi og bjóða fram næst. Ég hefði viljað heyra hérna einhverja "konkrít" umræðu um það að gera eitthvað, að standa við bakið á konum í launamálum og sýna virkilega hver vilji Kvennalistans er í þeim málum og að við séum að gera eitthvað raunhæft.

30

Steinunn Óskarsdóttir borgarfulltrúi sagði mikla einföldun að setja málið svona upp. Vissulega væru skiptar skoðanir innan Reykjavíkurangans en málið hefði einfaldlega verið meira rætt í Reykjavík vegna R-listans.

35

Steinunn Óskarsdóttir, Kvennalista: Þannig að umræðan er komin svolítið lengra að mínu mati, ég leyfi mér nú bara að segja það, í Reykjavík heldur en víða annars staðar varðandi það hvaða leiðir eigi að fara og að eru mjög skiptar skoðanir þar eins og annars staðar. Ég

LJÓSVAKAHANDRIT

40 *held að það séu líka skiptar skoðanir í öðrum öngum þannig að ég, það er mjög mikil einföldun að segja að þetta séu "frústrasjónir" einhverra tiltekinna kvenna innan Reykjavíkuranga.*

45 Niðurstaðan á fundinum var síðan sú að fela framkvæmdaráði Kvennalistans að sjá til þess að þessi ágreiningur yrði ræddur í öllum kjördæmum þannig að línur skýrðust fyrir næsta landsfund. Þá verður væntanlega tekið á þessum ágreiningi um framtíðina sem kann að verða banabiti Samtaka um Kvennalista.

Frétt: Óljós framtíð?
 Miðill: Stöð 2 19:30
 Fréttamaður: Eggert Skúlason

Dags: 12.11.1995
 Lengd: 3:10
 Handrit: G.B.

Kvennalistinn mun halda til streitu hinni svokölluðu útskiptarreglu á Alþingi. Engin niðurstaða fékkst um framtíðaráform Kvennalistann hvað varðar framboðsmál á landsfundi samtakanna sem lauk í dag.

5 Landsfundi Kvennalistans lauk í dag. Ofurlítið undarlegt andrúmsloft ríkti á fundinum þar sem framtíðarstefna samtakanna á hinu stjórnmálalegu sviði er enn á reiki. Á þessum 13. landsfundi Kvennalistans liggar nú fyrir stjórnmálaályktun. Það er miklu frekar það sem ekki stendur í ályktuninni sem vekur athygli. Ekki er minnst á stóru 10 málín sem hafa verið ofarlega á baugi í landsmálapólítíkinni heldur eingöngu kvenfrelsissjónarmið.

Bjarni Hafþór Helgason: Hér kemur fram að konur séu ekki óvinir karla. Þið berið enn hitann og þungann af barnauppeldi og heimilisstörfum en það er ekkert um álver eða búvorusamning eða slika hluti?

15 Kristín Halldórsdóttir, Kvennalista: Þau mál hafa vissulega komið til umræðu hérna á landsfundinum en við höfum ekki, eða það hafa allavega ekki komið fram tillögur um það að við ályktum sérstaklega um það. Við virðumst vera fremur sammála í þessum málum og höfum náttúrulega bara undanfarna mánuði meðal annars í aðdraganda 20 kosninganna þá höfum við tekið á öllum þeim málaflokkum eða flestum málaflokkum sem yfirleitt eru til umræðu í íslenskum stjórnmálum.

Kvennalistinn skorar á konur um land allt að vinna saman að bættu þjóðfélagi á kvennapólítískum forsendum. Minnt er á að konur eru helmingur landsmanna en að þær skipi aðeins fjórðung þingsæta og 25 fjórðung sæta í sveitarstjórnnum.

Kristín Halldórsdóttir: Við vildum með þessu leggja áherslu á hlutverk og sérstöðu Kvennalistans í íslenskum stjórnmálum.

Sagði Kristín um stjórnmálaályktunina. Í umræðunni í morgun var þess krafist að upplýst yrði hvort Kvennalistinn væri í sameiningar eða 30 samstarfs viðræðum við aðra flokka?

Guðrún Jónína Magnúsdóttir, Norðurlandi-eystra: Það er sterkur orðrómur sem okkur barst til eyrna um að það væri í gangi umræður um samvinnu eða samruna við aðra stjórnmálaflokkka á landsvísu. Þetta er orðrómur sem kemur frá Reykjavíkuranga og þar greinilega virðist vera mikil óánægja í gangi og mikil já mikil óánægja.

LJÓSVAKAHANDRIT

Bjarni Hafþór: En eruð þið í sameiningar eða samrunaviðræðum við aðra stjórnmálflokka?

Kristín Halldórsdóttir: Ekki svo ég viti til.

40 *Guðrún Jónína Magnúsdóttir: Það greinilega er engin formleg umræða í gangi, þær hafa ekki formlegt umboð en samt sem áður eru umræður í gangi og við erum náttúrulega þingkonulausar úti á landi og erum ekki sáttar við það að það sé valtað yfir okkur frá þessu Suðurlandsundirlendi og viljum bara fá þetta hreint upp á borðið.*

45 *Það er ljóst að Kvennalistinn stendur á tímamótum og þær konur sem sitja þennan landsfund hafa enn ekki gert upp hug sinn hvort beri að stefna. Í öðru orðinu tala þær um að rödd þeirra þurfi að heyrast meira í fjölmiðlum. Tveir oddvitar flokksins hafa hins vegar neitað okkur um viðtöl á landsfundinum. Ingibjörg Sólrún Gísladóttir, borgarstjóri, treysti sér ekki til að ræða við Stöð 2 í dag og sömu sögu er að segja af Kristínu Ástgeirs dóttur, þingkonu í gær.*

Frétt:	Ágreiningur innan Kvennalistans.	Dags:	12.11.1995
Miðill:	Sjónvarpið 20:00.	Lengd:	5.50.
Fréttamaður:	Þróstur Emilsson.	Handrit:	P.S.

5 Átakamiklum landsfundi Kvennalistans lauk í dag án þess að niðurstaða fengist um framtíð samtakanna. Framkvæmdaráði Kvennalistans var falið að vísa umræðum um framtíðina og hvort bjóða á fram í næstu Alþingiskosningum til kjördæmanna.

10 Yfirkrift landsfundar Kvennalistans var "Kvennapólítík, hvað nú?" og landsfundarkonur veltu fyrir sér hvernig framtíð samtakanna væri best borgið. Um það voru mjög skiptar skoðanir svo ekki sé meira sagt en um eitt voru Kvennalistakonur sammála, þær ætla ekki að leggja samtökin niður. Spurningin er hins vegar hvernig kvennapólítík er best borgið, með sérframboði eða samfloti við aðra stjórnmálahreyfingar líkt og gert var í Reykjavík fyrir síðustu sveitarstjórarkosningar. Ef marka má niðurstöður úr síðustu Alþingiskosningum telja kjósendur að sérframboð kvenna hafi runnið sitt skeið, aðra leiðir henti betur í kvennabaráttu nútímans. Kvennalistinn hefur nú verið í stjórnarandstöðu í 13 ár í landsmálapolítík, á 3 fulltrúa á þingi, sveitarstjórnarstarf er einangrað og innra starf dauflegt samkvæmt skilgreiningu Kristínar Ástgeirs dóttur þingkonu. Hún sagði úr fjórum kostum að velja, að halda starfinu óbreyttu áfram, segja skilið við framboðsleiðina, breyta starfinu og snúa sér að öðrum baráttuleiðum, vinna að sameiningu eða samstarfi við önnur stjórnmálaöfl og loks að opna Kvennalistann fyrir körlum en halda áfram sterkum feminískum áherslum. Síðast taldi kosturinn átti hvað minnstu fylgi að fagna. Þá töldu margir landsfundarfulltrúar að ekki væri rétt að stefna að samfloti að svo stöddu. Eftir standa því tveir kostir af því er virðist, óbreytt starf eða þá að gefa framboðsleiðina upp á bátinn. Ákveðið var að fela framkvæmdaráði að vísa umræðum um þetta til kjördæmanna.

15 Reglubundnar útskiptingar þingvenna verða enn við líði hjá samtökunum. Í drögum að starfsreglum fyrir þingflokk segir að þingflokkurinn skuli leita tilefna til að taka inn varapþingkonur eftir föngum og skipta út að minnsta kosti einu sinni á hverri önn. Stefnt verði að því að sem flestar konur fái tækifæri til að kynnast þingstörfum og láta til sín taka.

20

25

30

35 Þróstur Emilsson, fréttamaður: Og hingað er komin Bryndís Guðmundsdóttir varapþingmaður Samtaka um Kvennalista í Reykjaneskjördæmi. Bryndís, aðeins nánar um framtíð Samtaka um Kvennalista, menn eða konur komust ekki að niðurstöðu þarna. Framtíðin er enn jafn óráðin og hún var fyrir fundinn?

40 Bryndís Guðmundsdóttir, alþingismaður (V): Ja, við vorum alveg sammála um það að við værum ákveðnar í því að efla Kvennalistann og

LJÓSVAKAHANDRIT

marka okkur sérstöðu, skerpa á okkar áherslumálum og ég held að það sé ekki nokkur efi í hugum okkar flestra að erindi Kvennalistans og tilgangur er mjög skýr.

45 Pröstur: Eins og þarna kom fram í fréttinni á undan, þá voru fjórar leiðir ræddar, tvær þeirra voru svona taldar síður koma til greina. Þín skoðun, persónuleg skoðun, ef þú lítur á þessar fjórar leiðir, hver telur þú að sé vænlegust?

50 Bryndís Guðmundsdóttir: Eins og ég sagði þá var það ákveðið að við efldum Kvennalistann og héldum okkar stefnu, héldum áfram sem sérframboð og gæfum okkur tíma til að ræða málin. Okkur fannst mjög nauðsynlegt að koma skýrum skilaboðum út um virka kvennapólitík og það munum við gera á næstu árum.

55 Pröstur: Ef við lítum á stöðu Kvennalistans og ef við lítum sérstaklega á útkomuna úr síðustu Alþingiskosningum, er það rétt túlkun að kjósendar hafi hafnað sérframboði kvenna?

Bryndís Guðmundsdóttir: Auðvitað urðu úrslitin okkur mikil vonbrigði og þess vegna vörðum við mestum hluta tímans á þessum landsfundí í að ræða okkar innri mál, hver væri framtíðin og hvernig við skildum taka á þeim vanda að við urðum fyrir miklu fylgistapi í síðustu kosningum.

60 Pröstur: Hvaða tíma gefið þið ykkur til þess að fá það á hreint hvernig kvennapólitíkinni er best borgið?

Bryndís Guðmundsdóttir: Við teljum að við höfum nokkuð góðan tíma þar sem ekki eru neinar kosningar líklegar á næstunni og við ætlum að gefa okkur tíma til umræðna út í öngum og reyna að gera okkur sýnilegar á sem víðustum vettvangi. Við ákváðum til dæmis að næsta ári skyldum við taka fyrir launamál kvenna og koma þeim málum mjög vel að í þingi og út í öngum og til dæmis lagði þingflokkur Kvennalistans fram þingsályktunartillögu á vorþingi í mörgum liðum og þar er tekið á ýmsum málum eins og starfsmati, skilgreiningu á framfærslukostnaði einstkalinga að laun séu ekki undir framfærslukostnaði og vísað til jafnréttislaga 3. greinar um að veita peningum í sérstakt átak til að jafna launamun, svo eitthvað sé nefnt.

75 Pröstur: Aðeins að drögum að starfsreglum fyrir þingflokk, það segir orðrétt; þingflokkur Kvennalistans skal leita tilefna til að taka inn varaþingkonur eftir föngum og skipta út að minnsta kosti einu sinni á hverri önn, hver er meinингin með þessu?

LJÓSVAKAHANDRIT

Bryndís Guðmundsdóttir: Okkur finnst nauðsynlegt að sem flestar raddir túlki sjónarmið Kvennalistans og í fámennum þingflokkji þá skiptir það náttúrulega mjög miklu máli að það séu fleiri en 3 konur sem að eru þá í framvarðasveitinni og við leitumst við að gera sem flestar virkar og það séu þá betri tengsl út í grásrótina og fleiri sjónarmið sem komast að.

þróstur: Örstutt, þú telur ekki að þessi útskiptarregla, hún hafi beinlínis hamlað starfi Kvennalistans eins og margir hafa nú haldið fram meðal annars í ykkar röðum?

Bryndís Guðmundsdóttir: Útskiptarreglan hefur náttúrulega verið mistúlkud. Við stefnum að því að 5 konur sitji í 2 kjörtímabil og við teljum það æskilegt. Við teljum ekki hollt neinum, hvorki einstaklingunum eða þjóðinni, að menn séu of lengi inn á Alþingi.

Frétt:	Efast um að sérframboð kvenna skili meiri árangri en orðið er.	Dags:	13.11.1995
Miðill:	Ríkisútvarpið hádegisfréttir.	Lengd:	1:25
Fréttamaður:	Valgerður Jóhannsdóttir.	Handrit:	ER

Kristín Ástgeirdsdóttir, þingkona Kvennalistans efast um að sérframboð kvenna til þings skili meiri árangri í kennabaráttu en orðið er, því sé rétt að skoða aðrar leiðir.

- 5 Eins og fram í fréttum útvarps um helgina er mikill ágreiningur í Kvennalistanum um hvernig bregðast eigi við minnkandi fylgi samtakanna. Sumar konur vilja samstarf með öðrum flokkum á landsvísu eins og í Reykjavík, aðrar snúa vörn í sókn, efla Kvennalistann og bjóða fram í næstu kosningum. Þær raddir heyrðust hins vegar líka á Landsfundi samtakanna um helgina að e.t.v. væri framboðsleiðin búin að vera sem tæki í kennabaráttu. Kristín Ástgeirdsdóttir, þingkona Kvennalistans telur ýmislegt benda til þess.
- 10

15 Kristín Ástgeirdsdóttir(V): *Ég hef svona vissar efasemdir um það hvort að þessi leið skili árangri, þ.e.a.s. frekari árangri vegna þess að hún auðvitað byggist á því að fá fylgi, fólk verður að styðja þessa leið hvort sem það eru karlar eða konur og ég get bara sagt ykkur alveg eins og er að það að vera með 3 konur inn á þingi sem mynda einn þingflokk, það er bara of lítið, það er bara of lítið til þess að það skili nægum árangri. Þetta er óhemjulegt vinnuálag og ég finn mjög fyrir því þessari fækkun sem varð hjá okkur. Auðvitað reynum við að gera okkar besta og við getum vonandi gert ýmislegt en þetta er bara ekki ásættanlegt.*

20

Frétt: Umræður um kvennapólítík.
Miðill: Stöð 2, 19:19.
Fréttamaður: Kristján Már Unnarsson.

Dags: 13.11.1995
Lengd: 16.50.
Handrit: P.S.

Í kjölfar landsfundar Kvennalistans, sem haldinn var nú um helgina, hafa vaknað ýmsar spurningar. Hvort Kvennalistinn séu búinn að vera eða hvort hann eigi sér viðreisnar von eða hvort hann sé á leið í samstarf með flokkum á vinstri væng stjórnmálanna. Kristján hefur fengið til sín gesti til að ræða kvennapólítík í víðum skilningi og hvað líður hugmyndum um sameiningu félagshygguflokkanna.

Kristján Már Unnarsson, fréttamaður: Já, Kvennalistinn hélt landsfund á Nesjavöllum um helgina. Í fréttatilkynningu um fundinn segir að hann hafi einkennst af miklum umræðum um framtíð samtakanna.

fundarkonur voru ekki á einu máli um hvaða leiðir væru vænlegastar í baráttunni fyrir kvenfrelsi. Samkvæmt fréttum af fundinum er greinilegt að það eru miklar efasemdir innan Kvennalistans um framtíð hans og tilgang og þeir sem standa fyrir utan þeir spryja sig; þýðir þetta ekki að dagar hans séu senn taldir? Guðný, ert þú viss um að Kvennalistinn muni bjóða fram til Alþingis í næstu þingkosningum?

Guðný Guðbjörnsdóttir, formaður þingfloks Kvennalistans: Ég vil byrja á að leiðréttu, ég held að það hafi enginn verið með neinar efasemdir um framtíð Kvennalistans á fundinum.

Kristján: Sem framboðsafils er það ekki?

Guðný Guðbjörnsdóttir: Það var einróma samþykkt, það voru mjög skiptar skoðanir um leiðir, við ræddum mjög mikið um stöðu kvennabaráttunnar og hvaða leiðir væru færar og allar eru þeirrar skoðunar að hún sé ekki nógu góð, staða kvenna, og efla

Kvennalistann sé eina rökréttta niðurstaðan á þessari stundu en hvaða leiðir við förum til þess, um það eru mjög skiptar skoðanir og einn hópurinn telur að hugsanleg leið sé að hætta tímabundið að bjóða fram en hinir, sem að ég mundi segja að í heild hafi verið mun fjölmennari, telji að það sé eðlilegt að halda áfram að bjóða fram annað hvort sem óbreytt samtök og efla eða þá með því að eðlisbreyta Kvennalistanum, til dæmis að taka inn karla, eða fara í samvinnu við aðra flokka. Það eru allar sammála um það að það beri að efla Kvennalistann og ég held að engin hafi verið á þeirri skoðun að samruni við aðra flokka komi til greina.

Kristján: Nei, barna eru greinilega efasemdir um hvort það eigi að bjóða fram næst, það er alveg auðheyrt á þér? Það eru talsverðar efasemdir um það.

LJÓSVAKAHANDRIT

- Guðný Guðbjörgnsdóttir: Það eru ekkert talsverðar efasemdir um það.
Það eru nokkrar þeirrar skoðunar að það sé besta leiðin en ég get ekki
40 túlkað það núna sem mestu líkur á því. Það eru sumar þeirrar skoðunar
að kvennabaráttan, það sé æskilegt að vinna hana upp betur í
verkalýðshreyfingunni, í kvennahreyfingunni almennt ekki endilega sem
framboðsafl og að konur sem vilja vera í stjórnálum geti þá verið í
mögum flokkum en það voru allir á því að núna næstu 3 árin fórum við
45 í að efla Kvennalistann.
- Kristján: Ertu sem sagt viss um að hann muni bjóða fram undir heiti
Kvennalistans?
- Guðný Guðbjöensdóttir: Ég get ekkert um það fullyrt, hvorki hvort hann
býður fram undir merkjum Kvennalistans, h vort hann geri það eða
50 hvað. Við vitum það ekki og það er mjög mikli deigla í íslenskum
stjórnálum, ekki bara hjá okkur og stað kvenna í öllum flokkum er veik
og ég held að við, bæði þessar konur sem hér eru og konur almennt á
Íslandi, við verðum aldeilis að skoða okkar mál hvernig við ætlum að
koma þeim þanig að best verði fyrir komið á næstu árum.
- 55 Kristján: Hvað sýnist ykkur um framtíð Kvennalistans, eftir þennan
landsfund, Jóhanna?
- Jóhanna Sigurðardóttir, formaður Þjóðvaka: Það er náttúrulega ljóst að
það virðist vera nokkur tilvistarvandi þar eins og fram kom í umræðunni.
Það sem olli mér nokkrum vonbrigðum var að sameiningar eða
60 samvinnuferlið sem menn hafa rætt um, milli þeirra sem eru í
stjórnarandstöðu hafa ekki fengið meiri hljómgrunn, það sem vakti
athygli mína var það að mér virtist það helst vera landsbyggðarkonur
sem voru andsnúnar því en síður hér á höfuðborgarsvæðinu þar sem
að hreyfingin, Kvennalistinn, er virkari til dæmis heldur en úti á
65 landsbyggðinni. Það sem ég hef líka í huga, þegar ég er að velta fyrir
mér áhrifum Kvennalistans og framtíð Kvennalistans, er það að þegar
við lítum á Kvennalistann, sem var stofnaður 1983, að þá hefur hann
fyrst og fremst komist til áhrifa og valda í samvinnu við aðra flokka sem
70 hlýtur að vera umhugsunarefni fyrir Kvennalistakonur. Ég vil líka segja
að þó að Kvennalistinn hafi átt barna ákveðinn tilverurétt á sínum tíma
þá held ég að það hljóti að vera útelt sjónarmið að konur eigi að
einangra sig sem einhvern hóp í pólitíkinni. Það hefur mjög mikið
breyst, og líka fyrir tilstuðlan Kvennalistans virkilega. Það sem við
75 sjáum líka að er að gerast, ef við horfum á stjórnarandstöðuflokkanna
og einhvers konar samvinnu eða sameiningu hjá

LJÓSVAKAHANDRIT

stjórnarandstöðuflokkum, þá hefur líka mikið breyst þar. Við getum litið
á það að 3 af þessum 4 flokkum sem eru í stjórnarandstöðu eru undir
forstu kvenna sem myndi þýða það ef þessi flokkar settust niður, að
mínu viti, að kvennapólítískt sjónarmið munu fá miklu meira vægi heldur
en þau kannski gerðu fyrir nokkrum árum síðan. Við getum líka litið til
þingflokkssformanna, 3 af 4 þingflokkssformönnum í stjórnarandstöðunni
eru konur. Allt þetta gefur til efni til þes sað þau mál sem Kvennalistinn
hefur lagt áherslu á, kvennapólítísk sjónarmið, myndu fá mikið vægi í
slíkri sameiningu. Síðan hef ég ekki séð það, og ég verð nú bara að
segja það, að Kvennalistinn hann "presenteri" einhver önnur sjónarmið
varðandi hagsmuni kvenna og barna heldur en hjá öðrum flokkum.

Kristján: Bryndís, hvað segir þú, þær segja að það sé vænlegast fyrir
kvennabaráttuna að efla Kvennalistann?

Bryndís Hlöðversdóttir, þingmaður Alþýðubandalags: Varðandi stöðu
Kvennalistans kannski til að byrja með að þá er það náttúrulega
deginum ljósara að Kvennalistinn er í mikilli kreppu. Hann er í mjög
mikilli kreppu á sama tíma og málefni kvenna eru mjög til umræðu inn í
öðrum flokkum líka og hérna núna fyrir kosningar og eftir kosningar þá
hafa álefni kvenna verið mjög til umræðu. Þau sögulegu tíðindi gerðust
hjá okkur í Alþýðubandalaginu að við völdum konu til forstu sem að við
erum mjög stolt af og á sama tíma og þetta er að gerast að þá fer fylgi
Kvennalistans dalandi burt séð kannski frá þeim ályktunum eða þeim
niðurstöðum sem að konur komust að á landsfundinum. Ég held að það
hljóti að vera meginmarkmið allra kvenna í kvennabaráttu að koma
þeirri kvennabaráttu á framfæri, komast til valda til þess að geta komið
hugsjónum sínum á framfæri og ég tel og get tekið undir það með
Jóhönnu að í mínum huga er sú leið best farin með því að
félagshyggjuöflin fylki sér saman í samvinnu, einhvers konar samvinnu.
Það er kannski ekki kominn tími til þess núna eða ekki búið að ræða
þessi mál það ítarlega ofan í kjölinn að það sé hægt að segja hvernig
slík samvinna yrði en ég er sannfærð um það að slík samvinna hún
mundi skila konum heilmiklu ef að þær gætu staðið, og ég tala nú ekki
um ef að þær yrðu í forgrunni á slíkri samvinnu.

Kristján: Ættu Kvennalistakonur ekki auðvelt með að ganga í raun inn í
aðra flokka og vinna þar að sínum málum?

Guðný Guðbjörnsdóttir: Ég vil taka undir eitt sem að kom hérna fram
hjá ykkur báðum að það eru núna, sem að mér skilst af þeim
þingkonum sem hafa verið í þinginu áður, ég er nú ný þar, að það er

LJÓSVAKAHANDRIT

-
- 115 dálítið ný staða í þinginu að því leiti að það eru komnar áhugasamar konur umstjórnsmál, um framgang jafnréttismála í aðra flokka, ekki alla aðra flokka en flesta aðra flokka kannski, og að því leiti bindum við vonir við það núna til dæmis í þinginu að láta reyna á samstöðu, jafnvel þverpolítska alveg þannig að ég held að það sé alveg rétt.
- 120 Jafnréttismál hafa fengið meira vægi í öðrum stjórnmálauflokkum en mjög víða þá komast þau ekkert mjög mikið áfram með þau en þið talið um að það séu konur komnar til valda á félagshyggjuflokkunum. Hingað til þó að við bjóðum fram til dæmis núna síðast undir kjörorðunum "Kvenfelsi-mannréttindi-samábyrgð" og út frá því sjónarmiði leggjum við áherslu á samábyrgð sem að sumir mundu vilja kalla félagshyggju, þá er það ekkert yfirlýst stefna Kvennalistans að vera félagshyggjuflokkur. Við höfum alltaf sagt; við erum hvorki til vinstri né hægri heldur þriðja víddin í íslenskum stjórnmálum og þess vegna, meðal annars, fellur það mörgum konum ekkert mjög vel að fara í aless ekki í samruna við vinstri öflin.
- 125 130 Bryndís Hlöðversdóttir: Þetta er náttúrulega líka spurningin um hvernig við skilgreinum hvað er félagshyggjuflokkur, í mínum huga eru það þeir sem að vinna í anda félagshyggjunar og ég hef ekki séð betur en að Kvennalistinn hafi gert það. Ég veit að þið hafi ekki skilgreint ykkur sem félagshyggjuflokk.
- 135 Guðný Guðbjörnsdóttir: En við teljum okkur líka vera málsvara kvenna sem eru til dæmis atvinnurekendur. Við leggjum mjög mikla áherslu á það að vera málsvarar allra kvenna.
- 140 Jóhanna Sigurðardóttir: En Guðný, getur þú ekki verið sammála því að "femínisti" í sini bestu mynd sé nú ekkert annað heldur en félagshyggja og ég spyr, af því maður er að velta fyrir sér hvort að Kvennalistinn eigi, hvort það sé rétt að hann bjóði fram áfram þó það sé alfarið auðvitað ykkar mál, þá spyr maður að því hvaða mál eru það sem að Kvennalistinn hefur sett á oddinn sem, til að mynda konur í stjórnmálauflokkunum, í stjórnarandstðu, hafa ekki sett á oddinn. Þið talið um launamálin, það eru allir flokkarnir í stjórnarandstöðu asem hafa sett fram hugmyndir og tillögur um hvernig eigi að taka á launamálum. Þið hafið ekkert verið með neinar sérstakar nýjar hugmyndir í því efnum sem að konur í hinum flokkunum hafa ekki verið með, svo við tökum það, og málefni barna, sem að þið hafið líka verið með, eru bara konum, og ekki bara konum á þingi heldur líka mörgum körlum, mjög ofarlega í huga þannig að það er betta um að velta fyrir sér málefnum.
- 145 150

LJÓSVAKAHANDRIT

-
- 155 Guðný Guðbjörnsdóttir: Við höfum lagt megináherslu á það að við komum að þessu með kvennapólítískri sýn og ég held ef þú, Jóhanna, ef þú skoðaðir virkilega allar þær tillögur sem að Kvennalistinn hefur lagt fram á undanförnum 12 árum, þá er oft allt önnur sýn á hin ýmsu mál og ég bara mótmæli því að, sem sagt, það er allt annars konar nálgun í mörgum málum en varðandi þessi sérstöku mál að það er auðvitað hugmyndafræðing og það að gera hlutina eins og við viljum ger það sem er aðalmálið og til dæmis bara það að hafa ekki formann og allt það er liður í þessu.
- 160 Kristján: Guðný, konur utan af landi töluðu um það á Nesjavöllum að það væri orðrómur um að það væri einhvers konar leyniviðræður um vinstra samstarf, er þetta bara kjaftasaga eða eru einhverjar slíkar viðræður í gangi?
- 165 Guðný Guðbjörnsdóttir: Ég held að það sé óhætt að segja að það sé kjaftasaga, ég spurði sérstaklega um þetta því að mér brá svolítið, ég hélt kannski fyrst að hún væri að vísa í viðræður sem að Steinunn Óskarsdóttir lýsti yfir að væri eitthvað að hefjast í sambandi við R-listaframboð fyrir næstu kosningar en hún var að tala um landsframboð og það vissi enginn neitt um slíkt þannig að ég held að það sé alveg óhætt að fullyrða að það eru engar slíkar viðræður í gangi.
- 170 Kristján: En er enginn áhugi af hálfu Kvennalistans að fara í slíkt af alvöru?
- 175 Guðný Guðbjörnsdóttir: Eins og ég sagði áðan þá voru skiptar skoðanir og það er einn af þessum fjórum hópum hefur áhuga á því. Ég get ekki lýst því á heiðarlegri hátt en það.
- 180 Kristján: Jóhanna, þið voruð mynduð, Þjóðvaki, hann var myndaður um það að vinna að sameiningu, er það nánast dautt mál, er ekkert að gerast í því?
- 185 Jóhanna Sigurðardóttir: Ég hygg nú að innan þjóðvaka þá sé kannski mesta einingen um það að vinna að þessu máli ef maður lítur til stjórnarandstöðuflokkanna og vissulega fer vaxandi áhugi, finnst mér, hjá öllum þessum flokkum í stjórnarandstöðu opg mér líst mjög vel á hugmynd Margrétar Frímannsdóttur, sem mér skilst að hafi verið rædd þar í þingflokk og verið samþykkt, um það að þingflokkar stjórnarandstöðu settust nú sameiginlega að borði og hefðu öðru hvoru sameiginlega þingflokkfundi til þess að velta þá fyrir sér þessum ágreiningi sem menn eru að tala um en staðreyndin er sú að

LJÓSVAKAHANDRIT

-
- 190 ágreiningurinn innan þessara stjórnarandstöðuflokka er ekkert meiri heldur en innan þessa stóra flokks sem er Sjálfstæðisflokkurinn þannig að þetta er fyrst og fremst að mínu viti spurning um vilja og ég segi það hér og nú, af því ég hef nú reynslu af því að vera í ríkisstjórn, að ég held að þessi mál, ef við tölum um kvennamálin sem slík af því við erum að tala um Kvennalistann, fái fyrst og fremst vægi ef að við fáum fleiri konur inn í ríkisstjórn þar sem að ákvarðanirnar eru mikið tekna.
- 195 Bryndís Hlöðversdóttir: Ég held að við ættum nú ekki að fara að karpa það kannski hvar er mesta einingin um það hvort við eignum að fara í samvinnu eða samstarf eða ekki en af því að Jóhanna orðaði þetta svona þá vil ég nú endilega taka það fram að það var ágreiningur inn á landsfundi, við erum nýkomín út af landsfundi, og það var vissulega ágreiningur. Það var tekist á um þetta, það er bara eðlilegt. Við Svavar rifumst og það voru fleiri sem rifust um þessi mál en að sjálfsögðu takast menn á í pólitísku starfi, þó það nú væri. Niðurstaða landsfundarins var hins vegar alveg kristaltær að það eru skýr skilaboð til forystunnar frá landsfundinum um það að framfylgja því að reyna af öllum mætti að koma á einhvers konar samvinnu við aðra flokka í stjórnarandstöðu innan og utan þings og af því við erum að tala hérna um kvennapólítík að þá er ég sannfærð um það að slík samvinna hún mundi líka skila kennabaráttunni einhverju. Hún mundi skila almennt félagshyggjuni einhverju og hún mundi skila líka kennabaráttunni einhverju, við hins vegar vitum ekkert hvert sú umræða mundi leiðaokkur, hvert þær viðræður mundu leiða okkur, það verður bara að koma í ljós.
- 200 205 210 Kristján: En þrátt fyrir ályktanir og yfirlýsingar, það er ósköp lítið að gerast, er ekki bara staðreyndin sú að innan þessarra flokka er almenn andstaða, sérstaklega meðal forystumanna Svavar eða Jón Baldvin.
- Bryndís Hlöðversdóttir: Það eru fleiri forystumenn en Svavar og Jón Baldvin í bæði Alþýðubandalaginu og Alþýðuflokkini og það eru, eins og Jóhanna var til dæmis að minnast á, þá er formaður eins flokksins, hún Margrét Frímannsdóttir, hún er að gangast fyrir því núna að framfylgja einmitt skilaboðunum frá landsfundinum um það að beita sér fyrir samvinnu. Þetta gerist hins vegar ekki þannig að formennirnir setjist bara niður og ákveði nú skulum við sameinast. Það er heilmikil umræða í gangi út í flokkunum, ég þori að fullyrða öllum þessum flokkum, um þessa hluti og hvernig hún kemur fram á endanum og hvert hún leiðir okkur, það verður bara að koma í ljós en hún er í gangi.

LJÓSVAKAHANDRIT

- Jóhanna Sigurðardóttir: Ég vil alveg taka undir þetta að hún er í gangi í grásróttinni, ef svo má að orði komast, hjá öllum þessum flokkum og það er raunverulega krafa frá fólkini sem styður þessa flokka, ég hygg líka Kvennalistanum, að þessir flokkar setjist nú að borðinu og vinni að því að koma á sameiningu þessara flokka og það sem ég sé líka í þessu það er það sem ég nefndi hér áðan að það eru 3 konur í forystu fyrir fjórum af þessum flokkum sem eru í stjórnarandstöðu, konur hafa meiri hag af breytingum, meiri hag af uppstokkun á flokkakerfinu heldur en nokkurn tímann karlar og það er það sem ég líka lít á þegar ég er að horfa til þess hvað það er raunsætt að hér verði breyting og nýsköpun í flokkakerfinu.
- Kristján: Ég ætti kannski að spyrja þig eins og ég spurði hana fyrst, mun Þjóðvaki bjóða fram í næstu kosningum?
- Jóhanna Sigurðardóttir: Ég get alveg svarað því skýrt og skorinort að við erum stofnuð til þess, það er eitt af okkar hlutverkum að vinna að þessu sameiningarmáli og það höfum við verið að gera. umræðan hefur fengið aukna vigt um sameiningu þegar Þjóðvaki varð til og ekki síst núna á síðustu mánuðum. Þjóðvaki mun bjóða fram aftur og svo lengi sem þarf þar til sameiningarmálín eru í höfn. Ef að sameiningar eða samvinnuferill er kominn á það stig þegar kemur að næstu kosningum að við teljum að það sé rétt að við bjóðum ekki fram þá munum við ekki gera það.
- Kristján: Guðný, nú sjáum við Reykjavík, R-listann, sem er kannski það sem hefur best heppnast af sameiningum vinstri manna. Það er ekkert mótel sem þið getið séð fyrir ykkur
- Guðný Guðbjörnsdóttir: Það er vissulega mótel sem við erum ánægðar með, Kvennalistakonur, og hefur reynst mjög vel og við erum mjög ánægðar með okkar borgarfulltrúa og okkar borgarstjóra og að Kvennalistakonur skuli vera út um allt í Ráðhúsinu og auðvitað vildum við sjá slíkt líka í Stjórnarráðinu og það er engin spurning. Spurningin er bara hvaða leiðir eru bestar og sumar konur telja að R-listaleiðin sé vænleg en aðra konur eru ekki alls ekki fullvissar um það og þetta er bara, að mínu mati, bara upphaf að umræðu sem er að far í gang núna ut um allt land á vegum Kvennalistans og við munum taka þetta til umræðu og auðvitað hinir flokkarnir líka og ég held að það er ákveðin deigla í íslenskum stjórnsmálum og þetta mun ekkert skýrast að mínu mati fyrr en eftir svona 1-2 ár.

LJÓSVAKAHANDRIT

- 265 Jóhanna Sigurðardóttir: *En Ingibjörg Sólrún hefur komist til áhrifa einmitt út af samvinnu þessara flokka og þar sem að Kvennalistinn hefur komist til áhrifa er það vegna samvinnu við hina flokkana.*
- 270 Bryndís Hlöðversdóttir: dæmi um það að markmiðunum þeim er náð vegna þess að þessir flokkar gátu komið sér saman um einhvers konar samstarfsgrundvöll og þarf af leiðandi komist til valda til að koma hugsjónum sínum á framfæri sem hlýtur að vera meginmarkmið allra stjórnámamanna.
- Guðný Guðbjörnsdóttir: *Það var svo skýrt að sameinast gegn íhaldinu í Reykjavík en það er miklu erfiðara á landsvísu.*
- 275 Kristján: Við komumst því miður ekki lengra með þetta, ætli það sé ekki dálítið til í því sem þú segir, þetta skýrist eftir 1-2 ár. Takk fyrir.

Frétt: Kvennalistinn.
Miðill: Ríkisútvarpið Hér og nú.
Fréttamaður: Valgerður Jóhannsdóttir.

Dags: 13.11.1995
Lengd: 16:00
Handrit: ER

Landsfundur Kvennalistans var um helgina. Valgerður Jóhannsdóttir, fréttamaður var á landsfundinum, þú fylgdist með umræðum þarna?

Valgerður Jóhannsdóttir: Við ætlum að ræða málin hér ásamt Elínu G.

5 *Ólafsdóttur og Krístinu Ástgeirs dóttur. En Kvennalistinn er í tilvistarkreppu. Um það voru konurnar held ég sammála á landsfundinum. Fylgi fer sífellt minnkandi og ágreiningur innan samtakanna um hvernig eigi að bregðast við að sama skapi vaxandi. Og áður en við snúum okkur að umræðunum skulum við heyra hérna í 10 nokkrum konum á landsfundinum fyrst í Brynhildi Flóvens sem talaði um að Kvennalistinn eins og konur almennt hefði kannski einhver áhrif en engin völd.*

Brynhildur Flóvens: Nú höfum við barist í 14 ár til að hafa völd og áhrif í pólítík og það má kannski segja að 14 ár sé ekki langur tími í lífi

15 *stjórnmálaflokk en að mínu viti er það langur tími þegar í hlut eiga samtök sem eru í eðli sínu baráttusamtök og er ekki ætlað að vera eilíf eins og hinum flokkunum. Okkur hefur ekki tekist að komast til valda í landsmálunum á þessum 14 árum og ég held að það sé alveg ljóst að við erum ekkert á leið í valdastólana. Vissulega má ekki gleyma árangri 20 R - listans í Reykjavík, það var vissulega sigur fyrir okkur. En við skulum heldur ekkert gleyma því að við vorum ekkert einar að verki þar. Og við vitum það líka hvað sem okkur annars finnst um foringjadýrkun 25 að sá sigur var mikið til persónu Sollu að þakka, því fer þó fjarri að ég sé með þessu að lýsa yfir stuðningi við einhvern ótiltekinn vinstri samruna eða leggja til að Kvennalistinn komi sér upp sterkum foringja, ekkert væri fjarri mér en það. Mín skoðun er hins vegar sú að nú þurfum við verulega að horfa inn í hjörtu okkur og spyrja okkur hvert við stefnum og hvað við viljum þangað. Leiðin að sigra kerfið innan frá í gegnum pólítíkina held ég að sé að renna sitt skeið á enda.*

30 *Steinunn Óskarsdóttir: Ég er þeirrar skoðunar að Kvennalistinn hafi mikil völd. Við höfum mjög mikil völd í Reykjavíkurborg. Við erum með 3 borgarfulltrúa af 8. Við erum með konur sem formenn í mjög mörgum stórum nefndum og við setjum mjög okkar mark á starfið í Reykjavíkurborg, Reykjavíkurlistanum. Og það er mjög góð reynsla af Reykjavíkurlistanum, tilraunin hefur tekist mjög vel og ég er þeirrar skoðunar að Kvennalistinn eigi að fara út í samvinnu á landsvísu svipað og gert var með Reykjavíkurlistanum og við eigum ekkert að vera að bíða eftir því Kristín að það komi einhverjir aðrir með formlegt tilboð, við eigum bara að taka frumkvæðið, segja við okkur sjálfar hvað það er sem við viljum. Við hljótum nú að vilja mjög svipað og með R - listanum*

LJÓSVAKAHANDRIT

að þar verði ákveðin kvennapólítísk sjónarmið höfð að leiðarljósi og svo eignum við bara að fara sjálfar og taka frumkvæðið og hefja viðræður.

45 *Bryndís Guðmundsdóttir:* Og varðandi samvinnu við aðra flokka þá ræddum við það m.t.t. sveitarstjórna og töldum það allt annað mál sem varðaði í rauninni hvern anga, það yrði að taka ákvarðanir á hverjum stað á hverjum tíma miðað við aðstæður.

50 *Guðrún:* Það má segja að þessar konur endurspegli þau þrjú megin sjónarmið sem að virðast vera innan Kvennalistans núna að það eigi að hætta framboði og sinna kvennabaráttu með öðrum hætti. Að það eigi að fara í samflot á landsvísu líkt og í Reykjavík og svo að það komi ekki til greina að starfa með öðrum flokkum á landsvísu heldur eigi að efla Kvennalistann og bjóða fram í næstu kosningum. En mér langar að byrja á þér Krístin, eitt af því sem vekur athygli manns við þennan landsfund er hversu mjög opinskátt ágreiningurinn var viðraður af því að þið hafið nú hingað til verið vægast sagt feimnar við að viðurkenna það að það sé einhver ágreiningur í ykkar röðum. Er þetta af því að ágreiningurinn sé einfaldlega of mikill og of djúpstæður til þess að það sé hægt að breiða yfir hann, er það af því að þið eruð hættar að reyna að fela að ykkur greini á?

60 *Kristín Ástgeirs dóttir:* Ég er nú ekki sammála þessu við höfum nú oft tekist hressilega á á landsfundum og reyndar á öðrum fundum. En ég held að það sé hins vegar ljóst að eftir síðustu kosningar, síðustu alþingiskosningar þá náttúrulega varð okkur öllum ljóst að við yrðum að endurskoða stöðu okkar. Reynslan af Reykjavíkurlistanum hefur náttúrulega kveikt þær hugmyndir að það eigi að endurtaka það á landsvísu. Síðan er auðvitað þessar staðreyndir sem við horfum á í íslensku samfélagi um það hversu hægt miðar í kvennabaráttu. Við berum okkur saman við Norðurlöndin, við berum okkur saman við Bandaríkin og þar sem að margt er að gerast í kvennabaráttu en hér virðist ríkja algjör lognmolla. Það gengur hvorki né rekur hvort sem við horfum á stjórnkerfið eða á vinnumarkaðinn, þó auðvitað gæti maður bent á svona eitt og annað einstaka atburði. En þegar við horfum á heildina þá er svona fátt að gerast. Og þess vegna hljótum við að spyrja hvort að sú leið sem við höfum verið að fara hvort hún muni skila frekari árangri. Hún hefur skilað miklum árangri, það er ekki nokkur vafi. En það er eins og það sé komið að svona einhverjum punkti, einhverjum þróskuldi og spurningin er á að fara yfir hann, hvernig á að fara yfir hann, hvaða leiðir á að fara. Og eins og kom þarna mjög skýrt í ljós að þá eru þarna svona 3 - 4 skoðanahópar sem að skiptust á

LJÓSVAKAHANDRIT

80 skoðunum um þessar leiðir og langstærsti hópurinn er sá sem að segir, við eignum að gera tilraun til þess að snúa vörn í sókn og efla Kvennalistann. Ef það gengur ekki þá auðvitað verðum við að reyna eitthvað annað.

85 Valgerður: En þú varst nú reyndar ein af þeim sem tókst því ekkert svo fjarri að e.t.v. væri þessi framboðsleið á enda runnin og ætti að fara í kvennabaráttu með einhverjum öðrum aðferðum?

90 Kristín Ástgeirs dóttir: Ég hef svona vissar efasemdir um það hvort að bessi leið skili árangri, þ.e.a.s. frekari árangri vegna þess að hún auðvitað byggist á því að fá fylgi, fólk verður að styðja þessa leið hvort sem það eru karlar eða konur og ég get bara sagt ykkur alveg eins og er að það að vera með 3 konur inn á þingi sem mynda einn þingflokk, 95 það er bara of lítið, það er bara of lítið til þess að það skili nægum árangri. Þetta er óhemjulegt vinnuálag og ég finn mjög fyrir því þessari fækkun sem varð hjá okkur. Auðvitað reynum við að gera okkar besta og við getum vonandi gert ýmislegt en þetta er bara ekki ásættanlegt.

Valgerður: Elín ert þú sammála Steinunni um að það eigi að fara í einhvers konar samstarf á landsvísu?

100 Elín Ólafsdóttir: Ég get ekki svarað því núna en staðreyndin er sú að Kvennalistanum sem framboðsfl er að blæða út. Það er staðreyndin og við getum auðvitað ekki staðið hjá og horft á það aðgerðarlausar. 105 Þetta er alvarlegt ekki bara fyrir kvennaframboð heldur fyrir alla þjóðina tel ég vera. Kristín sagði áðan að það væri lognmolla í þjóðféluginu, það er í rauninni engin lognmolla vegna þess að á sama tíma eykst launamisréttið og það þýðir í mínum huga að þeir sem að græða á því þeir eru ekki í neinni lognmollu. Og þess vegna er það mjög alvarlegt fyrir alla þjóðina, bæði allar konur í landinu og alla þá karla sem að leggja áherslu á aukin félagsleg réttindi ef að kvennabarátta er einhver svona prúð og pen barátta sem að engu skilar eða litlu skilar. Vegna þess að við horfum á launamisréttið og við erum að súpa seyðið af því að það eykst. Davíð Oddsson og Sjálfstæðisflokkurinn eða Framsóknarflokkurinn þessir stóru karlalistar sem að hafa haldið um stjórnartaumana hér áratugum saman og stjórna í rauninni markvisst með stjórnvaldsáðgerðum því að launamisrétti eykst stöðugt í landinu, þeir súpa ekki seyðið af því.

115 Valgerður: En er þá ekki einmitt einhvers konar samflot eins og gerðist hér í Reykjavík eina leiðin, Steinunn talaði um og þetta í rauninni ... R-listinn er eina dæmið sem að hægt var að nefna á þessum landsfundí

LJÓSVAKAHANDRIT

um að Kvennalistinn hefði rauveruleg völd. Og eftir því sem að borgarfulltrúarnir þar sögðu að þá er verið að gera ýmislegt þar sem er í anda Kvennalistans og að bæta hag kvenna, barna og fjölskyldna?

120

Elín Ólafsdóttir: Ég er alveg sammála í því, ég sé mikinn mun í Ráðhúsinu þegar ég kem þangað núna eða þegar ég var þar í borgarstjórn, það er alveg yndislegt að koma þar og sjá Kvennalistakonur í hverju skoti.

125

Valgerður: En á þá ekki að reyna að koma þeim í hvert skot í Stjórnarráðinu með því ...

Elín Ólafsdóttir: Jú það er bara spurningin um leiðina og það sem ég á við þegar ég segi, nú skulum við fara að skýra þessar línur, hættum þessu fjasí fram og til baka og hættum að taka ekki á málunum, skýrum línumnar ekki bara fyrir okkur heldur fyrir þjóðinni allri. Þetta er alvarleg staða sem við stöndum frammi fyrir og þegar ég segi, skýrum stöðuna þá meina ég förum í það að ræða markvisst um allt land, halda fundi með konum um allt land og körlum sem vilja aukin félagsleg réttindi um það hvað er hægt að gera í stöðunni. Tökum okkur tíma í það vegum síðan og metum niðurstöðuna, komum aftur saman og ákveðum hvað við ætlum að gera, hvort sem það er strandhögg inn í karlistanna eins og reyndar var nú gert með R-listanum og hefur tekist ágætlega eða hvað sem það er sem við erum að tala um. En við þurfum að skýra valkostina og við þurfum að skýra stöðuna, við eigum ekki kvennaframboð að taka á okkur sökina af því að launamisréttið eykst í landinu. Við eigum ekki að gera það.

Valgerður: Kristín, þú hefur ekki verið mjög hrifin af þessari hugmynd um samflot samstarf við aðra flokka á landsvísu?

Kristín Ástgeirs dóttir: Nei ég hef miklar efasemdir gagnvart því bæði varðandi það hvaða heilindi eru nú á bak við þá umræðu og þær hugmyndir en fyrst og fremst vegna þess að mér finnst að það hafi bara ekkert skýrst samvinna til hvers og um hvað og hvaða hugmyndir eru þar að baki. Það hefur engin umræða átt sér stað, það er bara alltaf verið að slá því fram að fólk í einhverjum ja nokkrum flokkum hafi sömu lífsskoðun og bent á það hvernig gengur hefur í Reykjavíkurborg. En svo um leið og farið er að nálgast málin, tökum Evrópumálin, landbúnaðinn, fiskveiðistefnuna, velferðarmálin. Hvað eigum við þá sameiginlegt og hverjir? Og hver segir það að Kvennalistakonur vilji frekar eitthvað frekar fylkja liði með svokölluðum vinstri flokkum frekar en öðrum. Hins vegar getur það vel verið að þetta verði niðurstaðan

135

140

145

150

155

LJÓSVAKAHANDRIT

eftir einhver ár, það má vel vera. En áður en það gerist þá á bara mikil umræða, hugmyndafræðileg umræða eftir að eiga sér stað, bæði innan okkar raða og á milli.

160 Valgerður: En það er í rauninni eins og Þórhildur Þórlindsdóttir bentí á þarna á landsfundinum í gær, þá er í rauninni alveg ljóst um hvaða flokka er verið að tala. Það er ekki verið í þessari umræðu að tala um að sameinast eða fara í samstarf með Sjálfstæðisflokknum ... hvers vegna getið þið ekki tekið í svona í grundvallaratriðum afstöðu til þess hvort þið vilji skoða þennan möguleika án þess að, þið hljótið náttúrulega eins og allir aðrir að taka svo bara afstöðu til pakkans þegar hann liggar fyrir. Í rauninni eins og þetta var á landsfundinum í gær að þá eru mjög margar konur sem að vilja bara einfaldlega ekki ræða þennan möguleika.

170 Kristín Ástgeirs dóttir: Það er vegna þess m.a. að þeim finnst þær bara ekki eiga neitt sameiginlegt með þessum svokölluðu vinstri flokkum, við erum náttúrulega fyrst og fremst kvenfrelsiskonur úr ýmsum áttum og með ýmsar hugmyndir. Við höfum auðvitað sameinast um ákveðna hugmyndafræði og ákveðna stefnu. Og það eru mjög margar konur sem hafa ekki nokkra trú á því að Alþýðuflokkurinn eða Alþýðubandalagið fari nú allt í einu að taka upp á því að bæta stöðu kvenna hér í þjóðfélaginu.

175 Valgerður: Eitt af því sem að hefur vakið athygli í allri þessari sameiningarumræðu af því að Kvennalistinn byrjaði í upphafi á því að skilgreina sig sem hvorki hægri né vinstri flokkur, en svo er eins og það sé ekkert eðlilegra heldur en að spryrða ykkur saman og þið hafið svo sem ekki gert mikla tilraun til þess að mótmæla því, eruði vinstri flokkur?

180 Elín Ólafsdóttir: Jú jú, víst erum við búnar að gera tilraun til þess við erum stöðugt að reyna að hafna því. Ég spryr bara ég veit við eigum ekki margra kosta völk því miður í sambandi við samvinnu við fólk sem vill í raun og veru berjast fyrir því sem að við erum að tala um. Hvaða flokkar hafa í rauninni leikið meira tveimur skjoldum í hverju málínu á fætur öðru, ég tala nú ekki um, eins og ég segi og endurtek hér, gagnvart launafólki heldur en t.d. Framsóknarflokkurinn.

190 Valgerður: Það er nú flokkurinn sem þið eruð með í borgarstjórn.

Elín Ólafsdóttir: Já já, ég held þér að segja að við séum svolítið að rugla saman, það er rétt hjá Kristínu það er ekki sama samstarf á

LJÓSVAKAHANDRIT

195

landsvísu og í sveitarstjórn. Við erum að tala um túnið heima hjá okkur og ég er alveg sannfærð um það að starfið í R - listanum í Reykjavík gengur m.a. svona vel vegna þess hvaða persónur eru þar á ferð. Við unnum mikið saman í minnihlutanum hérna í borgarstjórn, alveg sama hvar við vorum í flokki, það gerðum við. Og við gerðum það mikið á persónulegum grundvelli vegna þess að þær persónur sem að voru úr öðrum flokkum ýttu markvisst til hliðar öllum ágreiningsmálum heldur reyndum við að sameinast um það sem við vorum sammála um.

200

Auðvitað er ég ekki að segja að þetta sé ekki hægt á landsvísu, ég er ekki að segja það en mér finnst að við verðum að skýra út fyrir okkur hvaða kosti við erum að tala um og hvað það væri sem við værum að fara í samstarf um og þá með hverjum, ég vil endilega að við förum í þessa umræðu og hættum að spóla, nei við erum ekki að fela neinn ágreining tel ég vera. Við viljum einmitt ræða ágreining það er hollt að ræða ágreining.

Valgerður: Þetta verða lokaorðin hjá okkur. Pakka ykkur fyrir komuna.

BYLGJAN

Morgunþáttur 13. nóvember 1995
Kristín Halldórsdóttir í viðtali við
Porgeir Ástvaldsson og Margréti Blöndal.

Porgeir: "Landsfundur Kvennalistans haldinn á Nesjavöllum í Grafningi 10-12. nóvember 1995 skorar á konur um land allt að vinna saman að bættu þjóðfélagi á kvennapólítískum forsendum. Reynslan hefur sýnt og sannað að með samstöðunni geta konur unnið kraftaverk."

Petta er upphaf ályktunar landsfundar Kvennalistans. - Kristín Halldórsdóttir situr hérna hjá okkur. - Það var á sumum konum að heyra að þessi landsfundur hefði mátt vera lengri til þess að kryfja málin til mergjar.

Kristín: Kannski ekki að þessi fundur yrði lengri, en umræðan þarf að verða miklu lengri.

Porgeir: Margrét var að bjóða mér inngöngu í Kvennalistann. - Ein af fjölmögum tillögum, svo við vöðum nú úr einu í annað, er að opna Kvennalistann fyrir karlmönnum?

Kristín: Sko, Kvennalistinn er opinn öllum, hann er opinn líka karlmönnum og það eru fáeinir karlmenn í Kvennalistanum. En það sem við vorum kannski að tala um var hvort að við ættum að gera eitthvað í því að fá t.d. karlmenn til liðs við Kvennalistann því við vitum um marga karlmenn sem eru okkur mjög sammála um okkar stefnu og áherslur. En þeim hefur fundist svona þeir ekki vera - kannski æskilegir eða við værum ekki beinlínis að sækjast eftir þeim, sem er hárrétt því að við vildum gjarna konur vera í friði með að móta okkar áherslur. Og það er ein af ástæðunum fyrir því að okkar mati að konur hafa

ekki átt mjög upp á pallborðið í hefðbundnu flokkunum, að hvað svo sem forystumenn hafa sagt og ýmsir karlar, að þá hafa þær ekki skynjað sig velkomnar. Og þess vegna m.a. fórum við nú af stað í upphafi að skapa vettvang einar og sjálfar sem konur virkilega kynnu við sig á.

Margrét: Þú ert ekkert hrædd um að þá mundi gerast, eins og gerist nú ansi oft, að ef það væru tíu konur og einn karl, þá talar karlinn og konurnar hlusta andagtugar.

Kristín: Það er hárrétt. Það er ein af ástæðunum fyrir því að við höfum ekki beinlínis verið að hrópa á þá eða kalla þá til okkar. En við viljum virkilega taka alvarlega þá niðurstöðu sem kosningarnar sýndu, síðustu kosningar. Við erum sjálfar jafn sannfærðar um það erindi og þann tilgang sem Kvinnalistinn hefur og okkar markmið, en við getum náttúrlega ekki bara staðið einhvers staðar og hrópað ef fólk vill ekki kjósa okkur. Og þess vegna er þessi umræða svo nauðsynleg, það er svo nauðsynlegt að ræða það hvernig við tryggjum best þessari stefnu og sjónarmiðum framgang í íslenskri pólitík.

Porgeir: Og hver er niðurstaðan samkvæmt þessum landsfundi?

Kristín: Niðurstaðan varð sú að við mundum halda okkar striki og virkilega reyna að efla starfið. En við myndum halda þessari umræðu áfram. Það eru nokkrar konur innan Kvinnalistans virkilega búnar að gera upp sinn hug um það. Þær vildu halda áfram annað hvort á þessari braut eða sumar vildu gjarnan opna Kvinnalistann. Það voru nú ekkert mjög sterkar raddir um það að opna hann fyrir körlum t.d. Það eru nokkrar sem vilja stefna að sameiginlegu framboði með öðrum flokkum. Og það heyrðist held ég ein rödd um það að við ættum að leggja Kvinnalistann niður.

Okkur finnst umræðan þurfa að fara fram á miklu víðari grunni, það þurfi fleiri konur að koma að því. Það eru margar sem eru ekki búnar að gera upp sinn hug. - Og jú svo, - ég má nú ekki gleyma þeirri leið sem var talsvert rædd þarna, hvort við ættum hreinlega að lýsa því yfir að við mundum ekki bjóða fram sérlista,

svona hvíla framboðsleiðina og reyna aðrar leiðir til þess að tryggja sjónarmiðum kvenna framgang. Það er auðvitað þekkt - það er þekkt víða úti í heimi að konur standa saman og hafa bara öflugt starf við svona það sem kallað er lobbýismi -

Porgeir: Úr öllum stjórnmálflokkum þá?

Kristín: Ja annað hvort úr öllum stjórnmálflokkum eða einhverjir hópar kvenna sem eru bara með stöðugan þrýsting til þess að - já þrýsta á stjórnálamenn, þrýsta á verkalýðsleiðtoga, styðja konur sem eru inni í kerfinu einhvers staðar og því um líkt. Og svo að minna á með skemmtilegum uppákomum og öllu mögulegu. Þetta hefur kannski svona verið minna áberandi í okkar starfi því það er auðvitað töluvert mikið sem felst í því hreinlega að styðja við konurnar sem eru fulltrúar inni í annað hvort sveitarstjórnnum eða á Alþingi og þá snýst starfið dálítið mikið um svona einstök málefni. Og það eru ekkert allar konur sem eru mjög spenntar fyrir slíku starfi. Þær vilja frekar vera í svona svolitlum hasar og uppákomum og það getur vel verið að - ja það sé vænlegra í einhvern tíma. Og það eru margar sem sem sagt trúua því að það sé ágætt að hvíla framboðsleiðina í bili.

Porgeir: Já. Kristín, það kom fram áherslumunur, svo kannski vægt sé til orða tekið, milli annars vegar kvenna af landsbyggðinni og svo hins vegar á höfuðborgarsvæðinu eða á suðvesturhorninu. Af hverju það? Einhverjir flokkadrættir þarna á milli, þáttbýli/dreifsbýli?

Kristín: Ég vil nú ekki kalla það. Það er náttúrlega mest starf hér á þessu svæði. Og umræðan er kannski komin lengra hér. Og ég varð vör við það að konur af landsbyggðinni höfðu - ja þær héldu - eða höfðu einhverjar hugmyndir um það að það væri kannski eitthvað að gerast hér sem þær vissu ekki um og það kom svona fram viss -

Porgeir: Á það ekki við rök að styðjast?

Kristín: Ekki svo ég viti til. En þá er ég bara í sömu stöðu og þær. Það er engin umræða í gangi sem við tökum þátt í, a.m.k. af hálfu þingflokkssins, annað en það sem hefur bara sést í fréttum. Fólk talar saman, ég get ekki kallað svoleiðis umræður. Ein sagði nú: Það er rætt við mig á hverjum degi um möguleika á samstarfi.

En svo þegar maður leitar eftir því þá eru það náttúrlega engar viðræður, það er bara rétt eins og einn framsóknarmaður sem kom fagnandi á móti mér úti á götu og sagði: Af hverju komið þið ekki allar til okkar? Við viljum fá svona sterkan hóp kvenna inn til okkar.

En ég tók svoleiðis ekki sem viðræður, ég segi það nú alveg satt.

Margrét; En nú var einmitt talað um það svolítið eftir síðustu kosningar að það mætti kannski skýra kosningaúrslitin með því að hinir flokkarnir séu búinir að - ja ræna öllum helstu stefnumálum og baráttumálum Kvennalistans. Sérðu fyrir þér að þið eigið bara eftir að labba inn í - ja kannski alla flokka og kveðjast bara?

Kristín: Nei, ég sé það nú ekki fyrir mér. Ég býst við því að ef Kvennalistinn hætti við þessa framboðsleið að þá yrðu mjög margar Kvennalistakonur algjörlega munaðarlausar, og þá ekki síst konur sem hafa aldrei starfað í stjórnmálum annars staðar en á vettvangi Kvennalistans, ég býst við að þær ættu mjög erfitt og mundu væntanlega margar sitja heima. En sjálfsagt mundu ýmsar reyna að finna sér vettvang innan einhverra hefðbundnu flokkanna og setja sinn lit á, og það ætla ég að vona því það veitir ekkert af því. Og í sjálfu sér er ágætt að þeir sjái ljósið og taki upp góð mál og áherslur sem við teljum góðar. En það er nú fyrst og fremst spurningin um þá að framfylgja þeim og því miður þá treysti ég þeim nú ekkert allt of vel fyrir því.

Porgeir: Kristín, ef þú horfir nú um öxl, hvernig finnst þér konum hafa vegnað innan stjórnmálauflokkanna? Ja það hefur náttúrlega heilmikið breyst á þessum áratugum. Ég er enn að ýja að því að það er ekki pláss fyrir ykkur innan þeirra flokka í ljósi - ja þeim hefur orðið ágengt sums staðar? (**Kristín:** Konum?

Já já það -) Og uppi eru sterkari kvennahreyfingar innan stjórnmálflokkanna núna en oft áður. Ég nefni Sjálfstæðisflokkinn t.d.

Kristín: Já, þær hafa verið að eflast þessar - allt svo kvennastarfíð innan flokkanna. Það var dálítið athyglisvert í byrjun að þá höfnuðu þær dálítið stíft þessari samstöðu okkar og kvennaáherslum og sögðum að það væri samvinna kynjanna sem skipti máli. En svo smám saman hafa þær farið að hópa sig eins og meira saman og vinna saman, stofna ákveðin kvennasamtök innan sinna flokka, svo að..... (*falla niður einhver orð aftast á a-hlið spólu*) - ef maður gefur okkur árangur.

Porgeir: Þanmnig að fyrr eða síðar kemur að þeim punkti að þið sjáið að framgangur kvenna sé það öflugur innan stjórnmálflokkanna, sem fyrir eru, þannig að þið teljið framboð Kvennalistans óþarf eitt og sér?

Kristín: Ekkert endilega bara innan stjórnmálflokkanna. En það gæti alveg eins orðið til nýtt stjórnmálaafl eða hvað vitum við hvað gerist? Engan grunaði sálfsgagt fyrir 1980 að hér kæmi upp sterkt stjórnmálaafl kvenna sem er einhver djarfasta tilraun til að svona setja skurk í stjórnálalífið á Íslandi og sem lifði svo af í meira en 12 ár með þessari leið.

Margrét: En það er alveg á hreinu að Kvennalistinn verður ekki lagður niður. - Framsóknarflokkurinn fékk svona andlitslyftingu, hressti upp á ímyndina ef við getum sagt sem svo. Vantar ykkur eitthvað svoleiðis?

Kristín: Að hressa upp á ímyndina? (**Margrét:** Já.) Það getur vel verið. Ég held að það sé nauðsynlegt að taka á þessu með einhverjum hætti hvernig svo sem við gerum það. En við þurfum líka að ætla okkur tíma. Okkur er mjög annt um þetta fjöregg okkar og við megum ekkert henda því svona á milli í neinu kæruleysi. Og ég held að við séum ekki komnar nógu langt í umræðunni þó að fundinum yrði auðvitað að ljúka í gær, þá er ennþá talsverður tími. Það eru nú engar kosningar held ég á næstu mánuðum.

Porgeir: Nei. Það hefur stundum verið - í stjórnmálasögunni í seinni tíð verið til ykkar biðlað, hafi sú staða komið upp á hinu pólitísku skákborði. M.ö.o. þið hafið verið í oddastöðu, ef menn vilja svoleiðis líta á málin. Þegar ég lít yfir ályktun landsfundar þá sé ég hvergi drepið á eða kveðið á um það sem maður getur sagt svona - stóru tannhjólin í efnahagslífnu eins og sjávarútvegur, landbúnaður, ja við gætum nefnt búvörusamninginn o.s.frv., o.s.frv. Af hverju ekki? Af hverju er ekki orð um það hér?

Kristín: Það er nú ekki langt síðan við tókum á öllum málaflokkum nánast sem um er fjallað í íslenskum stjórnmálum og eigum alveg mótaða stefnuskrá til að standa á. Við ákváðum að við skyldum leggja áherslu á þessa kvennapólítík og virkilega senda konum og þjóðinni skilaboð um það sem er okkar sérstaða í íslenskum stjórnmálum. Við svona teljum upp nokkur atriði sem sýna okkur stöðu kvenna svona í hnotskurn, þ.e.a.s. hvar þær standa í - við skulum segja á sviði - eða með völd á ýmsum sviðum og hvernig þær standa launalega og hvað varðar stjórnun á heimili og í hjónabandi, og svona spyrjum hvort að þetta sé nægilega góð staða og okkar svar er nei. Og þar með erum við að senda þau skilaboð að það sé enn mjög mikið verk að vinna og kvennabaráttan hljóti að halda áfram.

Þetta var mjög meðvitað til þess að leggja áherslu á þetta, taka ekki pólitísk dægurmál inn í þessa ályktun. En þessi mál voru rædd, þau voru bara ekki mjög áberandi og fjlömiðlar höfðu ekki áhuga á þeim og það skil ég vel. Og það er alveg spurning, - við höfum ekkert alltaf verið með ályktun sem tekur á öllum pólitískum dægurmálum eftir svona alndsfund. Ég minnist landsfundar einmitt 1987, við bara hentum öllu slíku út í horn og vorum einmitt með svona sterka kvennapólítiska ályktun sem endaði á ljóði og vakti mjög mikla athygli. Við höfum engan áhuga á að vera endilega alltaf eins og fólk býst við af stjórnmálaflokkum. Það er einmitt sérstaðan sem er okkar skilaboð.

Porgeir: En hefur ykkur ekki einmitt verið legið á hálsi fyrir það að þegar þið hafi verið - ja eins og maður segir - kallaðar til í hugsanlegri oddastöðu, að hafa ekki svoleiðis mál sem - ja flokkast svona í efnahagslegu tilliti a.m.k. undir stórmál, að hafa þau ekki ofar á blaði eða halda þeim frammi? Að það hafi sem

sagt vantað í ykkar stjórnmálayfirlýsingar og þar með hafi - ja megí kannski að hluta til skýra dvínandi fylgi samkvæmt skoaðnakönnunum einmitt út af því? Þessir áherslupunktar hafa ekki verið - ja hafðir í ályktun sem þessri.

Kristín: Það held ég ekki. Þetta er - við höfum oft farið yfir öll þessi mál sem um er fjallað í íslenskum stjórnmálum og þau liggja alveg fyrir í okkar stefnuskrá og þessi ályktun er dálítið sérstök núna og bara markvisst sett fram á þennan hátt. En af því þú nefnir þetta með oddaaðstöðuna, ég held að í raun og veru - það er sem sagt míni skoðun að í raun og veru höfum við aðeins einu sinni átt kost á því að t.d. komast í ríkisstjórn, ef það er það sem þú átt við. Og þá virkilega lögðum við hart að okkur til þess að ná fram bættri stöðu kvenna í launamálum. Og við fórnuðum ríkisstjórnarstólum þar eða ráðherrastólum. Við settum markið það hátt að karlarnir voru ekki tilbúnir í dansinn með okkur.

Og það má kannski segja að - eða mér finst mjög ósanngjörn sú niðurstaða sumra að ástandið í launamálum og launamisrétti kynjanna sé að einhverju marki - eða ásaka okkur fyrir að það skuli ekki hafa breyst á þessum árum, vegna þess að við höfum ekki komist í aðstöðu til þess að breyta þeim. En við höldum umræðunni sívakandi og það er nauðsynlegt.

RÚV - rás 2
Morgunútværið 14.11.1995
Pistill Kristjáns Þorvaldssonar

Það hefði verið óskemmtilegt að vera fluga á vegg á landsfundi Kvennalistans á Nesjavöllum um helgina. Líklega hefði maður bara drepið úr leiðindum ef marka má umræðuefnið og niðurstöðu fundarins, eins og hún birtist í sérstakri ályktun. En þarna sátu konurnar á sínum þrettánda landsfundi á svæði "þar sem ólgandi kraftur í iðrum jarðar er leystur úr læðingi og nýttur sem afgjafi framfara og betra mannlífs í landinu," svo notuð sé bein tilvitnun í ályktun fundarins, að ógleymdri þeirri áeggjan, hvatningu og áminningu sem fylgir í næstu setningu þar á eftir þar sem segir: "Á sama hátt var Kvennalistinn upphaflega stofnaður til þess að virkja vannýtta orku kvenna í þágu samfélagsins og veita nýjum hugmyndum farveg í íslenskum stjórnsmálum."

Ekki vantar orðskrúðið í ályktunina frekar en hjá öðrum pólitískum samtökum sem taka sig hátiðlega. En nóg um það. Þrátt fyrir allt var á vissan hátt hlægilegt að hlusta á forystukonur Kvennalistans hlaupa í símann til að svara kalli fréttamanna á meðan á fundinum stóð. Maður gat aldrei vitað hver þeirra yrði næst til svara og alls ekki var hægt að segja til um hvaða sjónarmið voru ofan á í það og það skiptið. Uppfinning Kvennalistans, útskiptareglan, var auðvitað þarna í hávegum höfð líkt og á þingi.

En um tíma hljóp smáspenna í þetta allt saman. Það leit út fyrir að maður fengi jafnvel að heyra svanasöng Kvennalistans, jafnvel í beinni. Ekki það að ég biði sérstaklega eftir því, reyndar átti ég alls ekki von á því. Kvennalistinn er löngu orðin ein af stofnunum þjóðfélagsins og líkt og margar þeirra veit hann hvorki tilgang sinn né vitjunartíma.

Ein fyrsta fréttin, eða réttara sagt fréttaleysan af fundinum var komin frá Kristínu Ástgeirsþóttur og mátti skilja á henni að næsta stórverkefni kvennanna væri að finna forsetaefni, nýja konu á Bessastaði, ekkert minna. En síðan las ég það í DV í gær að Kvennalistinn ætti ekki að koma nálægt slíkri vinnu, það væri ekki hlutverk stjórnsmálaflokka, nota bene **stjórnsmálaflokka**. Þetta var haft eftir

þessari sömu Kristínu. - Ég hélt reyndar að það hefði lengi verið bannorð hjá Kvennalistanum að nota þetta gamla hugtak stjórnmálflokkur. Í því fælist einhvers konar viðurkenning á því að Kvennó væri orðinn hluti af fimmflokknum, svona flokkur með stóru effi sem passar sitt og umfram allt sitt. Svona karlauflokkur, strákaflokkur með konur innanborðs.

En gluggum aðeins í margumrædda ályktun landsfundar Kvennalistans. Þar er farið, eins og að líkum lætur, fögrum orðum um mikilvægi samstöðu kvenna og tilgangurinn auðvitað rökstuddur með því að draga upp allar dökku myndirnar, allt hið kvenfjandsamlega sem Kvennalistinn berst gegn. Og það er óþarfi að draga í efa þá raunalegu mynd. Konur eru negrar Íslands og þar hefur Kvennalistinn litlu breytt. Launamisréttið talar sínu máli og eins og bent er á í ályktuninni eru konur helmingur landsmanna en þær skipa aðeins um fjórðung þingsæta og fjórðung sæta í sveitarstjórnnum landsins.

Í því sambandi verður varla hjá því komist að minnast á árangur Kvennalistans í síðustu alþingiskosningum. Það var mikill meirihluti kvenna sem hafnaði kvennalistunum. En er nema von að þær spyrji sig um tilgang og baráttuaðferðir? Er nema von að Elín G. Ólafsdóttir segist ekki nenna að hanga lengur í lausu lofti og Þorhildur Þorleifsdóttir segi að þær þurfí að hlaupa út á berangurinn og láta vinda næða um sig? Og að henni detti ekki í hug að halda að kvenfrelsisbaráttunni sé lokið eða að Kvennalistinn sé hið endanlega svar. Lái henni hver sem vill.

Auðvitað á Kvennapólítíkin fullt erindi inn í íslenska stjórnmálaumræðu. Hörmulegur hlutur kvenna sannar það. Að sama skapi hlýtur árangur Kvennalistans í kosningum að tala sínu máli og fela í sér ákveðin skilaboð og vekja ákveðnar spurningar. Getur t.d. verið að þingkonur Kvennalistans síðustu ár hafi um of verið uppteknar af gamaldags karpi í þinginu? Um t.d. álver og ekki álver? - EES-hysteríuna um afsal sjálfstæðis landsins o.s.frv.? Allt þetta sem gömlu vinstri félagshyggiukommaöflin eru alveg einfær um að tala fyrir? Ég veit það ekki. Og þó held ég að slíkur málflutningur standi talsvert upp úr þegar reynir á skammtímaminnið hjá manni. Auðvitað fylgdu oft einhverjar kvenpólítískar áherslur með í þessum málflutningi hjá þeim. En það var nú eiginlega svona eins og til skrauts, svona blúndur á kjólinn.

En hvað um það. Rétt er það sem segir í niðurlagi ályktunar Kvennalistans eftir landsfundinn: "Íslenskar konur búa yfir mikilli orku og krafti ekki síður en náttúra landsins.